

SOKOLSKI GLASNIK

Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Izlazi 1., 11. i 21. svakog meseca • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani, Narodni dom • Telefon 2543 • Račun pošt. št. 12.943 • Oglasi po ceniku

God. I.

Ljubljana, 1. maja 1930.

Broj 9.

Na našu olimpijadu!

Braćo! Sestre!

Samo još mesec dana deli nas od našeg sleta u Beogradu, koji počinje početkom juna sa nastupom našega društva. Za tim nastupom sledi dan vojske, pa dan naraštaja i konačno dolaze glavni sletski dani, kojima pretvodi takmičenje za slovensko prvenstvo.

Citav mesec juna odabralo je naše Sokolstvo za sebe, da na svom sletu pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra I. dokaže domaćem i stranom svetu sadanju visinu svoje spremnosti, red i disciplinu svojih redova, koji će u tim danima preplaviti našu prestonicu kao veleban tok snage, zdravlja, lepote i oduševljenja.

Svi pripremni radovi primiču se kraju. Sletski odbor upregao je sve svoje sile i za uspeh ovoga dela uložio je svu svoju volju, da nitko od nas ne bude pogođen u svojem očekivanju i u svojim nadama. Od nas samih pak zavisi, da nitko od onog mnoštva, koje će se tekom juna sliti u Beograd, ne bude razoračan i da svi, koji dohrle, vide svoje Sokolstvo, da se uvere o našoj zrelosti i da nad našim radom i vladanjem izreku svoj nepristrani sud.

Beograd će nas i silu naroda iz svih delova naše zemlje primiti bratski i gostoljubivo. Nad našom prestonicom različe se tada veliki, svetli dani fizičkih i moralnih kreposti i vrlina naroda, kakovih Beograd još nije video. Narodišaj sletu sokolskoj slavi podaje učešće i saradnja naše slovenske braće i sestara te gostiju prijateljskih nam naroda i država.

Obraćamo se pozivom na sve vas, braćo i sestre, koji stojite pod sokolskim zastavama, da podete na put u glavni grad naše države, ali pre toga, da temeljito i do dna procenite svaki samoga sebe, kako ste se pripremili i što ste odlučili, da također i pojedini

nac preuzme deo zajedničke odgovornosti za potpun uspeh naše zajedničke stvari.

Nijedna stvar nije malenkost, preko koje bi smeo kogod preći; sve je važno i neophodno, u svemu treba savršenstva i razumevanja, apsolutne discipline i punoga reda. U odori, vladanju, kretanju na ulici, sletištu, prenoćištu, u reči i delu neka svakoga prožimlje svest, da je uspeh ili neuspeh ovisan od njega samoga i da je za sudbu celine odgovoran on sam. Samo u lepom i dobrom tumačenju slobode mora doći sokolsko bratstvo i sokolska jednakost do potpunoga i pravičnoga izražaja!

Jedino merilo proslavljivanja i ocele priprava u svim bratskim župama i društvima mora biti uverenje, da je naš slet revija rada i kušnja svih naših energija, koje se razvijaju i upotpujuju u tvrdom sokolskom životu, da se na sletu spleću u venac snage naroda i slave domovine! Naš slet mora zapaliti zublje nacionalne svesti, čije neugasive zrake neka razgriju i rasvetle svu našu zemlju u plemenitoj i uzvišenoj sokolskoj misli i svakom pripadniku našega naroda otvore vrata u hram Tyrseve genijalne tvorevine, da sva naša domovina bude sokolski dom i da sva srca našega naroda prožme nesebična ljubav sokolskog bratstva u velikom kolu slovenske uzajamnosti!

Jaki i zdravi, oduševljeni i požrtvovni, ponosni i smeli, verni i odani hoćemo dostojno mesto u velikoj zajednici kulturnog čovečanstva!

Taj cilj našega rada tako je velik i plemenit, da zanj mora raditi svaki, u koga je čisto srce i misao prožeta idealima sokolske ideje!

To hoćemo i to mora hteti svaki Jugosloven!

Dodite svi, da se pregledamo i ocenimo!

Zdravo!

Beograd, 1. maja 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik:

A. Brozović s. r.

I. zam. starešine:

E. Gangl s. r.

Naše pripreme.

Radovi na sletištu.

Naše sletišta svakoga dana poprima sve više svoj pravi izgled, tim lepši i potpuniji, što se radovi privode kraju. Pod stalnim nadzorom i uputstvima članova naše građevinske sekcije brata Korunovića i br. Radulovića preko pet stotina raznovrsnih radnika neumorno radi na svim stranama i poslovi teku potpuno ravnomernim tokom. Danas možemo sigurno ustvrditi, da će naše sletišta biti potpuno dovršena još mnogo pre ugovorenog roka. Solidnost izgradnje i brzina posla zadivljuju ne samo obične posmatrače, već se i stručna lica sa divljenjem napovoljnije izražavaju o radovima na našem sletištu. Visoke tribine sa sve četiri strane u visini od preko 18 metara izvode na čoveka veličanstveni utisak. Po visini tribina naš je stadion najviši stadion u celoj centralnoj Evropi. Unutrašnja izgradnja ispod tribina već je započeta i sve napreduje u punome jeku. Ovih dana započinje se sa izvođenjem kanalizacije, uvođenjem električnog osvetljenja, vodovoda, telefonske centrale i t. d. Za radove na našem sletištu mnogo se interesuje beogradsko građanstvo, koje u praznične dane uvelike posećuje sletišta. Ulaznica za pristup na sletišta je 2 dinara po osobi.

Prodaja ulaznica za sve sletske dane.

Ovih dana Sletski odbor, nakon što je raspodelio sva mesta na sletištu, određuje cene za ulaznice pojedinih

mesta i lože na sletištu i odmah nakon toga započinje se rasprodajom ulaznica. Mi ćemo objaviti sve cene raznih mesta u našem listu i dati potrebna uputstva, kako će se ulaznice moći unapred poručiti iz unutrašnjosti. Upozorujemo već sada, da je interes za naš slet vrlo velik i da je svakako bolje, da se ulaznice blagovremeno osiguraju, već pre samih sletskih dana.

Propaganda za slet.

Od vrlo velike važnosti je propaganda za naš slet. Sletski odbor preko svoje novinarsko-propagandističke sekcije razvio je propagandu za naš slet u svim mogućim pravcima putem naše i strane štampe, preko radija i predavanja po školama i društvima; ali je za potpun uspeh uposlutno potrebno, da propagandu za naš slet čine u svojem delokrugu među svojim građanstvom naša sokolska društva i naša braća Sokoli. Za naš slet treba zainteresovati svakoga, treba o tome uvek govoriti i neprestano ponavljati svima bez razlike, da li će dotični doći na slet ili ne. Naš veliki slet treba da u dušama proživi ceo naš narod, a ne samo oni, koji će na slet lično doći. U tome i leži uspeh našega sleta, da slet bude veličanstvena manifestacija naše narodne snage, koju će u dušama pratiti svi i koja će biti radost celoga našeg naroda, celog Jugoslovenstva, celog Slovenstva. Pozivamo s toga uprave svih naših društava, svu našu braću i sestre, da svojski udovoljavaju svojoj sokolskoj dužnosti i da šire što jaču

propagandu za naš slet. Isto tako pomognite naš rad rasprodajom sletskih markica, dopisnica i sličnoga, jer organizacija sleta traži velike izdatke i za sve to potrebno je novaca. Svaki Soko u svome krugu dužan je da rasproda izvestan broj sletskih dopisnica i markica. Pokažimo se na delu i svaki kao pojedinac činimo od svoje strane sve što je u našoj mogućnosti, da bi na slet potpuno uspeo u moralnom i materijalnom pogledu. Slet između ostaloga treba da celokupnoj našoj javnosti da dokaže, da je Sokolstvo najjača, najraširenija i najdisciplinovanija nacionalna organizacija, koja je u stanju da izvede velika i sjajna dela. Da bi naš sletski odbor imao potrebne podatke o izvršenoj propagandi naših sokolskih društava u pojedinim mestima i krajevima naše otadžbine, potrebno je, da se o izvršenoj propagandi pismeno izvesti novinarsko-propagandistička sekcija, da bi se to moglo upotrebiti u propagandističke svrhe kao izveštaj iz raznih mesta i krajeva. Sva ona društva i pojedini sokolski radnici, koji žele upustva u svrhu propagande za naš slet, neka se obrate našem Sletskom odboru, novinarsko-propagandističkoj sekciji, koja će ista odmah dostaviti.

Prijave za slet školske omladine.

Naš veliki slet počinje sletom školske omladine, koji će se održati 7. i 8. juna. Za ove dane vlada kod školske omladine svih naših srednjih škola veliki interes, što u ostalom najbolje dokazuje dosadnji broj prijava. Iznosimo broj prijava prema banovinama; razumete, da će se broj do sleta još povećati. Stanje prijava raspodeljeno po banovinama je sledeće: Sa teritorije Vardarske Banovine prijavljeno 770 učenika i 233 učenice; Vrbanske Banovine: 106 učenika i 128 učenice; Drinske Banovine: 525 učenika i 479 učenice; Moravske Banovine: 499 učenika i 378 učenice; Dunavske Banovine: 2645 učenika i 1548 učenice; Savske Banovine: 964 učenika i 496 učenice; Dravske Banovine: 509 učenika i 135 učenice; Primorske Banovine: 80 učenika; Zetske Banovine: 58 učenika i 8 učenice, a sa teritorije Uprave Grada Beograda (Zemun, Pančevo): 1390 učenika i 1410 učenice. Prema tome 7606 učenika i 4815 učenice ili ukupno svega do sada prijavljenih 12.411 učenika i učenice. Ovo je prvi puta od oslobodenja, da se naša srednjoškolska omladina iz cele države sastaje u ovako velikom broju u našoj prestonici.

Prijave za slet sokolskog naraštaja.

Za slet sokolskog naraštaja sprema se oduševljena sokolska omladina svim svojim marom i ulaže sve svoje nastojanje, da pred celokupnim našim narodom i inostranstvom pokaže svu snagu, zdravlje i polet naše mlade genera-

Naraštajska sletska značka.

Značku izradio je profesor brat A. Sever, Ljubljana. — Od mnogih prispelih radova žiri je prihvatio ovu i dodelio joj prvu nagradu.

cije. Stanje prijava po župama je sledeće: Banja Luka: 67 naraštajaca i 66 naraštajke. Beograd: 439 naraštajaca i 319 naraštajke. Bjelovar: 48 naraštajaca i 40 naraštajke. Celje: 74 naraštajaca i 49 naraštajke. Cetinje: 47 naraštajaca i 30 naraštajke. Kragujevac: 165 naraštajaca i 134 naraštajke. Kranj: 33 naraštajaca i 24 naraštajke. Ljubljana: 163 naraštajaca i 98 naraštajke. Maribor:

Brat Đuro Paunković, II. zam. starešine Saveza SKJ i pretsednik Sletskog odbora.

134 naraštajca i 103 naraštajke. Mostar: 97 naraštajaca i 22 naraštajke. Niš: 209 naraštajaca i 143 naraštajke. Novi Sad: 441 naraštajac i 193 naraštajke. Novo mesto: 15 naraštajaca i 14 naraštajke. Osijek: 257 naraštajaca i 130 naraštajke. Sušak: 205 naraštajaca i 96 naraštajke. Sarajevo: 178 naraštajaca i 93 naraštajke. Skoplje: 356 naraštajaca i 263 naraštajke. Split: 108 naraštajaca i 31 naraštajke. Šibenik: 47 naraštajaca i 26 naraštajke. Tuzla: 180 naraštajaca i 105 naraštajke. Užice: 74 naraštajaca i 27 naraštajke. Vel. Bekerek: 187 naraštajaca i 21 naraštajke. Zagreb: 123 naraštajaca i 79 naraštajke. Prema tome sadanje stanje prijava za slet naraštaja stoji ovako: 3647 naraštajaca i 2209 naraštajke, što čini svega ukupno 5956 članova sokolskog naraštaja. Sokolska omladina iz svih krajeva naše domovine iskreno se raduje skorim danima svog sokolskog slavlja, kada će oduševljeno manifestovati svoju ljubav prema Kralju i otadžbini, Sokolstvu i Slovenstvu, zdravlju i napretku.

Stanje prijava za slet članstva.

Najveći interes kod nas i u inostranstvu vlada svakako za glavne sletske dane, koji će se održati 27., 28. i 29. juna. Prema dosadnjim prijavama stanje prijava po župama je sledeće: Banja Luka: 275 članova i 101 članica. Beograd: 761 član i 260 članica. Bjelovar: 131 član i 33 članice. Celje: 353 člana i 174 članice. Cetinje: 188 članova i 42 članice. Kragujevac: 341 član i 138 članica. Kranj: 225 članova i 87 članica. Ljubljana: 615 članova i 316 članica. Maribor: 444 člana i 151 članica. Novi Sad: 1028 članova i 304 članice. Novo mesto: 162 člana i 79 članice. Osijek: 479 članova i 174 članice. Sušak: 308 članova i 107 članice. Sarajevo: 500 članova i 165 članice. Skoplje: 976 članova i 189 članice. Split: 637 članova i 114 članice. Šibenik: 170 članova i 50 članica. Tuzla: 631 član i 235 članice. Užice: 284 člana i 82 članice. Vel. Bekerek: 364 člana i 99 članice. Zagreb: 360 članova i 151 članice. Prema tome sadanje stanje prijava za slet članstva stoji ovako: 10.468 članova i 3024 članice. U odori svega: 3545 članova i 420 članica, svega 13.992 članova i članice. Sokola kraljevine Jugoslavije. Sokoli će doći na slet pod svojim sokolskim zastavama, od kojih će na slet doći: 47 naraštajskih i 82 članskih.

Pored toga na slet će doći 11 sokolskih muzika i 10 sokolskih fanfara.

Sudelovanje vojske.

Ministar vojske i mornarice izdao je sledeće naredjenje vojsci i mornarici za naš slet:

Da se odmah otpočne sa pripremanima u vojsci i mornarici, u cilju da se, kako pojedine jedinice tako i pojedinci, što bolje izveštaju te da mogu dostojno predstaviti našu vojsku i mornaricu na ovome sletu. Ovo u toliko više, što su na ovaj slet pozvana i predstavnici stranih vojska iz saveznih i prijateljskih zemalja.

Radi orijentacije komandana o obimu u kome će vojska i mornarica uzeti učešće na ovome sletu i u kome se imaju da izvode pripreme, navodi se sledeće:

1. Vojska i mornarica učestvovaće na sletu dvojako: pojedinačno i odeljenjima pod komandom.

a) pojedinačno će učestvovati 14. i 15. juna na utakmicama iz lake atletike. Prava učešća na ovim utakmicama ima svaki oficir, podoficir (voda), kaplar i redov, koji je vežban i treniran u svojoj jedinici, a koga predloži komandant jedinice i izabere komisija u generalštabnom odeljenju ministarstva. Izabrani takmičari imaju biti u Beogradu 12. juna do podne.

Program za ove utakmice oštampiran je kao prilog Služb. Voj. Listu br. 13., u kojem je izložen i način prijave i izbor takmičara.

Ove utakmice treba da se završe 15. juna do podne.

b) 15. juna po podne vežbaće odeljenja pod komandom: Vojno muzička i Vojno zanatlijska škola. Sem toga će Konjička škola prirediti konkuripik u manjem obimu. Vojno zanatlijska i Vojno muzička škola imaju biti u Beogradu 13. juna do 21. časa, a Konjička škola 12. juna po podne.

Povratak učesnika 16. juna.

Inspektor konjice, upravnik Vojnotehničkog zavoda i komandant Vojno muzičke škole izvestiće Ministarstvo vojske i mornarice do 15. maja o broju učesnika i to posebno za oficire, podoficire, kaplare i redove.

Za konkuripik dodelić će nagrade.

2. O glavnim sletskim danima, 27., 28. i 29. juna učestvovaće posebnim tačkama:

a) Odred vojnika od 2000 ljudi, kombinovanih od podoficira, kaplara i redova Kraljeve garde (Pešad. podoficirske škole), 2., 8. i 18. pešadiskog puka. Vežba će biti sa oružjem.

Pripreme za ovu vežbu izvodić po jedan oficir, koji je bio na speci-

ROSIJA-FONSIER ♦ DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE ♦ BEOGRAD

jalnom kursu radi obuke u Ljubljani; način izvođenja priprema regulisane pukovnik br. Knežević Stevan iz Glavnog deneraštava.

b) odred mornara od 400 ljudi, koji će izvesti vezbu sa veslima. — Ako bi se iz mornarice mogla da obrazuju i sprema 2—3 odeljenja, u cilju da prikažu sistem telesnog vaspitanja u mornarici, onda predložiti i ovo.

Ova odeljenja imaju ući u određeni broj od 400 učesnika iz mornarice.

v) jedan borbeni momentat izvešće na sletištu odred vojnika od 150 ljudi iz jedne jedinice Beogradskog garnizona.

g) Inženjerska podoficirska škola sa dačkom četom i IV. pešad. podoficirska škola.

Svaka od ovih škola učestvovala na sletu sa po jednom tačkom.

mnogi školski nadzornici ne obraćaju dovoljno pažnje na rad učitelja u narodu, pa tako malo obraćaju pažnju da li se u osnovnim školama provodi pouka u gimnastici po sokolskom sustavu, iako je to propisano kao i svaki ostali naukovni predmet. Mnogi se izgovaraju da to nisu učili, ali to može opravdati stare učitelje, a ne pošto mlade. Ako mladi nisu to sistematski učili, s dobrom voljom po Tyrševu knjizi »O sokolskom sustavu«, svaki se može i sam da uputi. Sada u svim varošicama postoje sokolska društva i nije mu se teško tamo zaleteti i uputiti.

Po selima bi svaki učitelj morao da osnuje sokolske dečje čete, koje bi se kasnije razvile u prave sokolske čete, pa i u sokolska društva. To bi ovima bio temelj. U dečjim sretima razvila bi se ljubav prema Sokolstvu i ovi bi kasnije postali dobri Sokoli. Koliko bi to i narodu koristilo, jer bi po zakonu o Sokolu kraljevine Jugoslavije ovim mladima bio skraćen rok u kadru.

Eto, učitelju, veliko polje rada. Dok su deca obavezana na pohađanje škole poučavati će decu obojega spolova u sokolskim vežbama i sokolskoj ideologiji. Posle toga preuzet će sa muškarcima i prosluditi vežbanjem bar jednom na nedelju. Ovom prilikom držati će i druga korisna predavanja, čitati poučne članke, i sačuvati mladež od pogubnog uticaja alkohola i zlog društva. S njima će prirediti nedeljom javne istupe, ekskurzije, pretstave i t. d. Koliko jedan ovakav učitelj može da koristi svome narodu, ako shvati svoj uzvišeni poziv. Takvih vrednih učitelja video sam u Češkoj. A zar ne bi i kod nas moglo da ih bude? No danas mladi ljudi beže od sela.

I učiteljice bi mogle mnogo da urade. Nažalost, veliki deo njih ne posvećuje gotovo nikakve pažnje o mnogim po narod korisnim pitanjima. Osobito ovo važi za one, koje su došle u učiteljski stalež ne po zvanju, već silom prilika, samo da steknu komad hleba, a tih među mladima ima dosta. I onda kao gradska deca ne mogu da se snadu na selu među seljacima, tude se od njih. Potrebno je stoga više učitelja, jer se oni lakše prilagode seoskom životu.

Naš je narod dobar i plemenit, ljubi onoga tko radi za njegovo dobro i napredak i s njim se može sve polučiti, samo mu treba razbuditi svest. U tu svrhu treba uzgojiti među učiteljstvom dobar kadar sokolskih radnika. Naše učiteljske škole moraju da postanu živi rasadnik mladih i agilnih Sokolova. I kad ovakovi ljudi dođu u naše selo, ono će se preporučiti u svakom pogledu.

nosne srpske vojske, mnogi naši Sokoli hrle u Srbiju i Crnu Goru, gde dobrovoljno stupaju u redove oslobođilačke vojske. Od prilike u isto doba sa tim događajima Austrija je zbog borbenosti naših mladih generacija bila prisiljena, da ostane pasivna i da protiv svoje volje ostane neutralna. Za to vreme Sokolstvo po svojim mladim generacijama manifestuje vidno svoju spremu na borbu i poštovanje.

Javljaju se mladi Jugosloveni, koji prezirući smrt i bez straha pred mukama dželata kidišu na grube predstojnike neprijateljske vlasti. Kao najvažnija pomenuća pokušaje atentata Dojčica, Planinščaka i Luke Jukića na komesara Cuvaja u Zagrebu; pokušaj atentata mladog Zeračića na pokrajinskog namesnika denerala Varcanina u Sarajevu. Ideja oslobođenja i ujedinjenja svih južnih Slovena, blagodarajući sokolskom radu i organizaciji čestih sokolskih sletova i skupova, proširila se neverovatnom brzinom po svim krajevima našega juga. Plamen revolucije zahvatio je ceo naš narod. Svi pokušaji i sve pretrebe onih, koji su stolicima ugnjetavali naš narod, bili su uzaludni. Narod je bio svestan; njegova duša dobivala je krila Sokola i u Sokolstvu je video našu slobodu u najskorijoj budućnosti.

Od velikih sokolskih priredaba, koje imaju nesumnjivo svoj veliki značaj u istoriji našeg nacionalnog oslobođenja i ujedinjenja, spomenuti samo: boravak hrvatskih i slovenačkih Sokola u Beogradu 1910. god., svesokolski slet u Zagrebu 1911. god., i svesokolski slet u Pragu 1912. god. Bilo bi uzaludno pokušavati rečima da se prikaže oduševljenje i manifestaciju bratske solidarnosti i težnje za jednom nacionalnom državom, kao što je to bilo u punoj kulminaciji 1910. god., kada su se hrvatski, slovenački i srpski Sokoli iz bivše monarhije sastali u sreću našeg Pijemonta, današnjem Beogradu. Rezultati ovako zdrave izmene misli i praktične osnovnice rada pokazali su se najbolje na svesokolskom sletu u Zagrebu, na kome su u najvećem broju uzeli učešća srpski, slovenački i češki Sokoli. Kao vrlo karakterističan momentat spominjemo, da su se na tom sletu svi srpski Sokoli bez razlike na tada postojeće granice združili u jednu nerazdelnu grupu i bili u povorci pod jedinstvenom komandom brata Miroslava Vojinovića, načelnika Sokolstva u Srbiji i pod zastavom tog sokolskog saveza. Manifestacije naroda i Sokolstva bile su očiti dokaz, da se našim narodu sprema bolja budućnost i lepši vidici. Braća su se razila sa čvrstom odlukom, da se na idućem svesokolskom sletu istupi kao jedan jedinstveni savez Jugoslovenskog Sokolstva. U tom pravcu učinjene su pripreme kod svakog pojedinog saveza. Sve je bilo gotovo, da se god. 1914. na Ljubljanskom sletu izvrši i formalna strana proglašenja jednog sokolskog saveza za sve Sokole našega juga. Najveća i po svojoj priredbi najuspešnija manifestacija sokolske ideje bio je svesokolski slet u Pragu 1912. god. Češki Sokoli poznati već tada kao uzorni organizatori, znali su s punim uspehom da za slet zainteresuju celu evropsku javnost i da preko sleta celome svetu dokažu njihovu volju i prava za slobodu svoje zemlje i svoga naroda. Danas kad možemo mirno sa istorijskim gledanjem procenjivati vrednost pojedinih momentata u našoj nedavnoj istoriji, možemo slobodno reći, da je svesokolski slet u Pragu bio najveća priredba predratnih olimpijada, kao i to, da je karakter celoga sleta bio jedna očevidna manifestacija sveslovenske bratske solidarnosti. Česi su već tada sigurno gledali u svoju narodnu vojsku, jer su bili potpuno uvereni da ona neće nikada biti tuđe oružje i da je se neće moći slati da brani granice umetno izgrađene monarhije. — Sve se ovo prirodno prenosilo k nama i crvene kose šulje na jugu i na severu plašile su gospodu u Beču i Pešti, jer su verovali da je sokolska ideja u svojoj etičkoj podlozi toliko jaka, da bi mogla porušiti poljuljane zidove stare monarhije i njenog militarizma. S jedne strane manifestacija bratstva i slovenske solidarnosti u borbi za slobodu naroda, s druge strane velike pobeđe srpske vojske i ujedinjenje sa braćom iz Južne Srbije i Crne Gore, sve su to bili nemirni dani vodećih krugova stare monarhije. Glavni deneraštab je neumorno forsirao svoju davnu namisao, da Srbiju napadne pre, no što bi mogla da se ojača po svršenoj balkanskoj ratu.

Sokolstvo se međutim razvijalo dalje; delegati svih triju saveza iz Ljubljane, Zagreba i Beograda održavali su svoje sednice. Definitivno je bilo rešeno, da se organizacija jednog saveza izvede na ljubljanskom sletu, koji se trebao održati u letu 1914. god. Pre toga određen je slet u Brnu. Izvešća sleta u Brnu prekinuta je u samom početku programa, kada je saopštena vest o atentatu u Sarajevu. Po naredbi komandanta Brna daljnje održanje sleta bilo je smesta zabranjeno. — Ljubljanski slet, za koji su pripreme bile već potpuno izvedene, bio je

LUJO LOVRIĆ (Beograd):

Sokolstvo od aneksije Bosne i Hercegovine do svetskoga rata.

U našoj nedavnoj istoriji, pored objave rata Srbiji od strane Austro-Ugarske monarhije 1914. god., retko se koji događaj može obeležiti tako fatalnim za nas, kao što je bila aneksija Bosne i Hercegovine 1908. god. Toga časa svima nama bilo je potpuno jasno, da je dualistička monarhija izvela samo jedan od prvih pokreta smišljenih planova germanskog prodiranja na Balkan i daleki istok. Svakoga dana očekivali smo nove udare na naš nacionalni život. Bili smo u najvećoj opasnosti, da germanska najezda za izvesno vreme uguši našem narodu zdravu svest za slobodu i da nas na taj način sasvim uništi.

Odmah po aneksiji započela je u Bosni sistematska kolonizacija Nemaca i Madara isto onako, kako se to još ranije provodilo po Slavoniji i Sremu. Da se na sve ovo reagira otvorenom borbom nije bilo nikakve mogućnosti, jer nas je taj teški događaj zatekao nepripravno.

U tako teškim okolnostima požalili smo, što Sokolstvo kod nas još nije tako duboko uhvatilo korena i nije prošireno u narodne mase onako, kao kod braće Čeha. Više no ikada uvideli smo neminovnu potrebu jedne nacionalno jako vaspitane generacije, koja će nesebično i sokolski dati od sebe sve, da bi se postigao davno željeni cilj: sloboda i ujedinjenje.

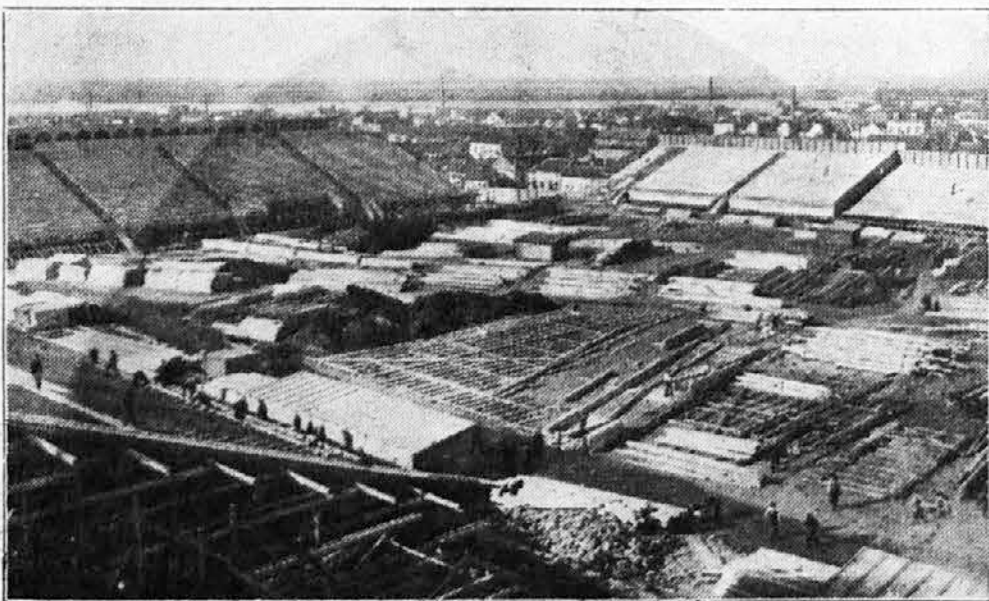
Sokolstvo je svima nama — bez razlike na plemo, veru i društveni položaj — davalo punu mogućnost da sve zdrave snage posvetimo našem narodu i njegovoj budućnosti. Rečeno je, da se sokolska ideja bratstva što dublje proširuje u narod i da se za istu zainteresuje sva srednjoškolska omladina, jer će ti daci kroz kratko vreme biti nosioci i pokretači sokolske misli i rada u narodu. U našem narodu trebalo je očuvati i nanovo podići duh borbenog raspoloženja i poštovanja tako, da bi svaki pripadnik te generacije bio pripravan na najveća samopregaranja, teške žrtve i borbu za večni život svoga naroda. Sokolstvo je bilo prvo pozvano da svojim snagama celome narodu dokaže vrednost i snagu ujedinjenja.

Sokolstvo je pred sobom imalo dva zadatka. Prvi je zadatak bio da se sav naš narod bez razlike na plemo, veru i kraj upozna i spremi za veliko delo nacionalnog ujedinjenja i oslobođenja. Drugi je bio u tome, da se naše mlade intelektualne generacije vaspitaju u duhu sokolskog shvatanja o neminovnoj potrebi borbenih akcija protiv svakog pokušaja naših ugnjetaca. Jednom rečju od naše napredne omladine trebalo je stvoriti onu generaciju, koja će kao deca naše nacionalne revolucije biti preteča otvorene borbe za slobodu i ujedinjenje našeg naroda i koji će svetu pokazivati, da na slovenskom jugu neće biti mira sve dotle, dok našem narodu ne bude dana potpuna sloboda. Austrijske vlasti ocenile su opasnost sokolskoga rada u narodu, a naročito opasnost po sebe u tome, što je sva srednjoškolska omladina stupila u sokolske redove i počela da slobodno i vatreno propoveda veliku ideju oslobođenja i ujedinjenja. Ta svetla ideja svih naših nacionalnih pokreta, kao i ideja sokolskog

programa, bila je ona čvrsta veza, koja je u svako doba vezivala naše pokrete, ljude i njihove akcije. Sledeći sokolski program i blagodarajući toj borbenoj generaciji događaji su se nizali jedan za drugim tako prirodno i usko povezani, da ih se ni danas ne može odvojiti. Sve represalije neprijateljske vlasti i svi pokušaji, da se naš narodni pokret skrene u drugom pravcu neke trijalističke politike, ostali su potpuno bez uspeha. Mlade generacije, vaspitane u sokolskom duhu, stupajući u život počele su organizovati nova sokolska društva i propovedati ideju Sokolstva identifikujući je sa idejom narodnog oslobođenja i ujedinjenja. — Kao posledica proganjanja sokolske organizacije bila je naredba banske vlasti, a kasnije komesara za Hrvatsku i Slavoniju, da daci srednjih škola ne smeju pohađati sokolska društva. Kazna je bila određena isključenjem iz škole. Ovakove zabrane dale su samo protivne rezultate. Omladina, kao buduća narodna inteligencija, shvatila je potpuno svoju dužnost i tajno posećivala sokolane, predajući se potpuno sokolskoj misli i radu. Gde je pritisak vlasti bio najjači, tu se borbenost mladih generacija sve više ispoljavala. Najveću brigu zadavale su vlastima Hrvatska i Bosna. U Hrvatskoj uveden je komesarijat i ukinuta banska vlast, a u Bosni je za pokrajinskog namesnika bio uvek jedan aktivan dener austrijske vojske. Kao vidan protest najmladih generacija i jasan dokaz narodnog ujedinjenja spominjem ovde generalni štrajk srednjoškolske omladine na našem jugu. Vođe ovoga pokreta, koji je odjeknuo širom celoga sveta, bili su sokolski vaspitanici iz svih krajeva naše današnje domovine. Tada je naša omladina prvi put stupila u otvorenu borbu protiv žandarmerijskih bajoneta i u Sarajevu je prolivena prva krv.

Kao u Češkoj, tako i kod nas narod je počeo da Sokole na njihovim manifestacijama pozdravlja poklikom: »Živela narodna vojska!«. Ovi poklici naglašavali su doba naše nacionalne predrevolucije. Radilo se živo i na svima linijama. Medusobni dodir između Sokola sa severa i našeg Sokolstva na jugu bio je vrlo jak. Ideja slovenske svesokolske uzajamnosti približavala se svom vrhuncu. Slovenačko, hrvatsko i srpsko Sokolstvo pripremalo je sve što bi bilo potrebno za prelaz u jedno jugoslovensko Sokolstvo, koje bi u svojoj sredini okupilo sva sokolska društva bez razlike na kraj i bez obzira na tada postojeće državne granice. Naročita je pažnja posvećivana organizaciji sokolskih društva u Severnoj Americi. Povremeni sletovi većeg ili manjeg stila, uzajamne posete i česte izmene misli bili su od neprocenjive vrednosti. Sokolstvo je svakoga dana sve dublje prodiralo u narod. Sokolstvo je rašireno na celokupno Slovenstvo. Možemo tvrditi, da su ti mladi sokolski vaspitanici i pokretači naše nacionalne predrevolucije, u koliko nisu poginuli, danas naći ponajbolji sokolski radnici.

Objava balkanskog rata daje Sokolstvu novi polet za stvarni i požrtvovni rad. Dok prvi Sokoli kao borci za narodno oslobođenje našega juga ginu u prvim borbama pobeđo-

Pogled na zapadnu, severnu i istočnu stranu stadiona.

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Čehoslovaci i naš slet.

U 7. broju »Sokolskog Glasnika« objavili smo pod gornjim natpisom noticu u kojoj smo među ostalim kazali, da »marljivo spremanje čl. Sokolstva za naš slet u Beogradu nikako nije po volji socialistima i klerikalima. Njihova štampa dnevno napada čl. Sokolstvo...« Da se ova notica ne bi krivo tumačila izjavljujemo, da pod »socialistima« nismo mislili čehoslovačkih narodnih socialistu, već onih, koji se okupljaju oko listova »Tělocvičný Ruch«, »Kudý večerník« i »Jihočeský Proletař«. Glasilo čehoslovačkih narodnih socialistu »České slovo«, donelo je o Sokolu kraljevine Jugoslavije veoma lepe članke, a naročito lepo prikazali su našu novu sokolsku organizaciju u svojim člancima braća Šeba i Klofač.

Šesdesetgodišnjica brata H. Součka.

Dugogodišnji član odbora ČOS br. Hugo Souček slavio je 13. o. m. šesdesetgodišnjicu svog života. Brat Souček stekao si je veoma velikih zasluga oko širenja sokolske misli. God. 1895. osnovao je sokolsko društvo u Orlovu, koje je bilo prvo sokolsko društvo u Tešinskoj. Tome društvu bio je više godina načelnik. Kad je bila njegovom zaslugom god. 1897. osnovana Moravsko-slezka župa, bio je izabran za blagajnika župe, a god. 1921. za župskog starešinu. — Mnogim čestitkama pridružujemo se i mi sa željom, da bi još puno godina zdrav radio na širenju uzvišenog Tyrševog nauka.

Telovežbački zakon u ČSR.

Čehoslovačko ministarstvo za narodno zdravlje sprema zakon o telo-

vežbi. Po tom zakonu moraće vežbati svi muški od 6. do 24. i sve ženske od 6. do 21. godine. Za telovežbu brinuće se škole, državna telovežbačka udruženja, vojska i telovežbačke organizacije.

Poljaci i naš svesokolski slet.

Četvrti broj glasila poljskog sokolskog Saveza »Przewodnik gimnastyczny Sokół«, koji sada izlazi kao mesečnik u Lwowu, donosi nekoliko propagandnih članaka za naš svesokolski slet u Beogradu. Članke krase slika starešine SKJ Nj. Vis. prestolonaslednika Petra u sokolskoj odori. Poljski Sokoli saradivace kod svih glavnih sletskih priredaba i to kod utakmica, na akademijama, u povorci i kod javne vežbe. Iz Dziedzic gde će se skupiti, otputovace 24. juna. Putni trošak iznosi 300 zlotih za svakog člana. Posle svesokolskog sleta priredice nekoliko izleta po Jugoslaviji.

Skupština poljskog Sokolstva u Nemačkoj.

Godišnja skupština poljskog sokolskog Saveza u Nemačkoj održana je 16. marta o. g. u prostorijama Poljskog doma u Berlinu. Na skupštini je bilo 29 delegata i 8 članova savezne uprave. Iz podanih referata vidimo, da u berlinskim poljskim sokolskim društvima vežba 222 brata, 113 sestara i 120 naraštaja. Novčanog prihoda imao je savez u prošloj godini 282414 maraka, izdataka 252715 maraka. Kod izbora bio je za predsednika Saveza ponovo izabran br. Sarnowski, za potpredsednika br. Ignacij Ochendal, za tajnika br. Antonin Balcerk, za načelnika br. D. Ochendal.

BENDIS IVANKO (Kotor):

Učiteljstvo i Sokolstvo.

Svaki je narod neiserpivo vrlo snage i duševne i fizičke. U njemu su sakrivene sve mogućnosti i s njim se može sve polučiti. Treba samo razbuditi njegovu svest, dušu njegovu... M. Gorki.

Jedan je od glavnih zadataka Sokola kraljevine Jugoslavije, da okrene sve svoje snage našem selu. Do sada se Sokolstvo razvijalo većinom po varošima i varošicam, na selo se nije obraćalo dovoljno pažnja, a zapravo falilo je i agilnih sokolskih radnika. Brat Čedo Milić prvi je zaorao ovu zapuštenu njivu i počeo da osniva sokolske seoske čete po kršnoj Hercegovini. Iz izveštaja u »Sokolskom Glasniku« možemo razabrati, kakovu je on silnu delatnost razvio i pokazao nam stazu, kojom nam je stupati, ne

samo u telesnoj vežbi, nego i u ekonomskom i moralnom podizanju naroda, da tako potpuno vršimo sokolsko delo.

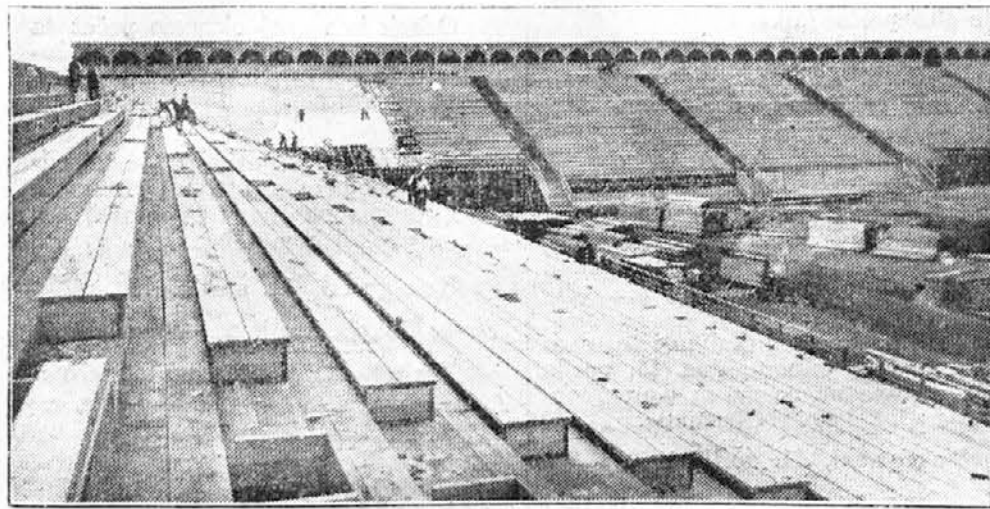
Po našim selima jedini su učitelji pioniri narodne prosvete i ako oni dobro shvate svoj poziv, mogu mnogo da koriste svome narodu. Imamo mi lepi broj učitelja, marljivih sokolskih radnika, ali imamo mnogo takovih, koji svoj rad ograničuju među ona četiri školska zida, a za narodno prosvetavanje mala ih je briga. I oni misle da su tim izvršili svoju dužnost, ako decu nauče čitati i pisati, iako zakoni i školski propisi nalažu učitelju da radi i izvan škole, u narodu, a školskim nadzornicima stavljen je u dužnost da ocenjuju učitelje ne samo po njihovom radu u školi, već i po radu na narodnom prosvetavanju. Zato učitelji i imaju častan naziv »narodni učitelji«. Ali se događa da i

isto tako zabranjen. Sokolstvo je stoga jiki primilo te zabrane; znalo je što ga čeka.

Sokolskim radom postiglo se je već pre svetskoga rata to, da je svaki Sokol svestan veličine i snage sveslovenske ideje i sokolske uzajamnosti izgrađivao samoga sebe, da je svaki od nas kao pojedinac bez pitanja i bez saveta znao svoju dužnost potpune predanosti u službi naroda i otadžbine. Svetli primeri samopožrtvovanja i dra-

govoljnog polaska u smrt za život svojega naroda samo su rezultat samostalnih odluka mladih i oduševljenih jugoslovenskih Sokola, koji su u krajnjem naporu svoje mladosti hteli vidnim primerom da celome svetu pokažu da se u Evropi ne može držati kolonije. U svetskome ratu Sokolstvo je dalo pun dokaz svoje spremne.

Ulogu Sokolstva za vreme svetskog rata opisaćemo u jednom od sledećih brojeva »Sokolskog Glasnika«.

Zapadna i severna strana stadiona.

IZ SAVEZA SKJ

Svim bratskim župama i društvima!

Opaža se, da se mnoga društva ne drže propisa, koje je Savez izdao za nazive društava, napise na tiskanim, listovnim papirima, omotima i pečatima. Naročito pečati upotrebljavaju se u najrazličitijim oblicima i sa netačnim napisima.

Skreće se stoga pažnja svim bratskim župama i društvima, da se u pomenutom smislu strogo drže uputa i propisa Saveza, da ni u ovom pogledu ne trpi sokolski red i disciplina naše organizacije.

XI. sednica izvršnog odbora Saveza SKJ,

održana 11. aprila 1930. u Beogradu.

Brat dr. Pavlas podnosi na prihvatanje sledeće pravilnike: Poslovnik pravnog i organizacionog odseka, pravilnik za izdavanje župskih sokolskih listova, pravilnik narodno obranbenog odseka, poslovnik glavne skupštine Sokola kraljevine Jugoslavije, poslovnik građevinsko-umetničkog odseka Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, pravilnik sokolske štednje.

Ovi se pravilnici prihvataju i imaju se objaviti u »Sokolskom Glasniku«, nakon čega postaju obaveznici za sve sokolske jedinice.

Brat dr. Pavlas podnosi opširan referat o arondaciji novih sokolskih župa.

Poslovnik

Prosvetnog odbora Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

GLAVA I.

Opšte odredbe.

Član 1.

Zadatak je prosvetnog odbora da u sporazumu sa načelnikom Saveza organizuje, vodi i nadzire prosvetni rad u Sokolstvu i da sa njime sarađuje u pitanjima sokolskog vaspitnog sistema, vaspitne metode, načina organizacije vaspitnih organa i vaspitanja uopšte (čl. 19 i 23 statuta).

Osnovni cilj prosvetnog rada je pak razvijanje sokolske svesti i negovanje sokolskih vrlina u prvom redu kod samih članova Sokola kraljevine Jugoslavije, a zatim i u celom jugoslovenskom narodu.

Član 2.

Prosvetni odbor je pomoćni organ savezne uprave i kao takav stoji pod njegovim nadzorom, pa je njoj i odgovoran za svoj rad, koji treba da je u punoj harmoniji sa radom načelnika i tehničkog odbora Saveza.

Član 3.

Prosvetni odbor postizava ovaj svoj zadatak:

1. pripremanjem, održavanjem i obnarodovanjem predavanja i članaka sokolsko-vaspitnog i nacionalnog sadržaja kako u Sokolstvu tako i o Sokolstvu u narodu;

2. izdavanjem sokolskih knjiga bilo neposredno bilo putem jugoslovenske Sokolske Matice;

3. organizovanjem i vodenjem tečajeva i prosvetne škole za župske i društvene prosvetare;

4. održavanjem prosvetnih konferencija i zborova (čl. 25 do 28);

5. organizovanjem i vodenjem savezne stručne knjižnice;

6. uređenjem vodenjem saveznog sokolskog muzeja;

7. sistematskim praćenjem novinskih vesti i javnog mišljenja uopšte o Sokolstvu i uređenjem zbirke novinskih isječaka;

8. povremenim obaveštavanjem javnosti o sokolskom radu i suzbijanjem svih napadaja na sokolsku organizaciju i ideologiju;

9. uređenjem i povremenim objavljivanjem sokolske bibliografije, koja treba da obuhvati dela celokupnog slovenskog Sokolstva, kao i uopšte knjige i časopise koji se odnose na telesno vaspitanje i narodno prosvetovanje;

10. davanjem inicijative za prosvetni rad u župama i u društvima, te vodenjem, moralnim i materijalnim pomaganjem i nadziranjem toga rada;

11. saradivanjem sa ostalim prosvetnim društvima i ustanovama na delu opšteg narodnog prosvetovanja, a naročito u školi i u vojsci;

12. potpomaganjem u sporazumu sa zdravstvenim otkosom pokreta protiv alkoholizma, potpomaganjem štednje i narodnog zdravlja u najširem smislu reči.

Član 4.

Za pokriće izdataka skupčanih sa prosvetnim radom raspolaže prosvetni odbor svojim zasebnim budžetom u okviru opšteg budžeta savezne uprave.

Kredite po partijama budžeta prosvetnog odbora otvara ovome do 20.000 dinara izvršni odbor (čl. 20. odelj. 9. Statuta), a preko toga savezna uprava.

Član 5.

Prosvetni odbor ima svoj zasebni registar i svoju zasebnu arhivu, koja je sastavni deo opšte savezne arhive.

Spise, koje u vršenju poslova svoje nadležnosti šalje prosvetni odbor župskim prosvetnim odborima i društvenim prosvetnim odborima, potpisuje predsednik ili njegov zastupnik.

Član 6.

Prosvetni odbor ima i svoj zaseban pečat, koji je oblika i veličine pečata savezne uprave, a nosi potpis: »Savez Sokola kraljevine Jugoslavije Prosvetni odbor«.

GLAVA II.

Organizacija.

Odeljak 1. Sastav prosvetnog odbora.

Član 7.

Prosvetni odbor čine: predsednik, potpredsednik i 4 (četiri) člana, a po svome položaju pripadaju mu i urednik »Sokolskog Glasnika« i savezni načelnik odnosno njihovi zastupnici.

Predsednika imenuje i razrešava ministar prosvete i ministar vojske i mornarice u saglasnosti sa predsednikom ministarskog saveta (§ 6. Zak. o osn. Sokola kraljevine Jugoslavije); potpredsednika bira uprava Saveza iz svojih članova, a članove imenuje i razrešava uprava Saveza između sebe ili iz sokolskih redova (čl. 22. t. 1. i 23. Statuta).

Po potrebi može prosvetni odbor uz odobrenje saveznog izvršnog odbora, kooptirati i druge priznate sokolske radnike, naročito u cilju osnivanja svojih oteka (čl. 19).

Član 8.

Prosvetni odbor konstituise se sam i bira između sebe tajnika, knjižničara, novinara i izvestioca za širenje sokolske štampe.

Prema potrebi prosvetni odbor izabira i izvestioca za narodno prosvetovanje, prosvetne nadzornike župa, čuvara sokolskog muzeja (kad se ovaj osnuje) i upravitelja prosvetne škole.

Između ovih dužnosti mogu se najviše dve poveriti jednom te istom licu.

Odeljak 2. Dužnost članova.

Član 9.

1. Predsednik.

Predsednik stoji na čelu prosvetnog odbora. Rukovodi celokupnim njegovim radom i odgovara zanj saveznoj upravi.

Povremeno, izveštava saveznu upravu odnosno izvršni odbor o poslovima prosvetnog odbora, a jedanput godišnje podnosi iscrpan izveštaj o celokupnom radu.

Stara se da od savezne uprave odnosno izvršnog odbora u okviru odobrenog budžeta izdejstvuje potrebne kredite za izdatke skupčane sa radom prosvetnog odbora.

Sa zamenikom starešine i saveznom tajnikom supotpisuje spise opšte savezne administracije i prosvetne prirode (čl. 21. odelj. 2. Stat.).

Održava vezu između prosvetnog odbora i saveznog načelnika odnosno tehničkog odbora, i stara se za njihov harmoničan rad na polju sokolsko-vaspitnom.

Saziva sednice prosvetnog odbora, prosvetne konferencije i prosvetne zborove i na njima po pravilu, predseđava.

Prima izveštaje pojedinih članova prosvetnog odbora i nadzire njihov rad.

Član 10.

Potpredsednik:

Potpredsednik nema svog naročitog kruga rada, već zamenjuje u svemu predsednika, kad je ovaj sprečen.

Po pravilu vrši potpredsednik bilo koju od dužnosti navedenih u čl. 8. koju mu odbor poveri.

Član 11.

3. Tajnik.

Tajnik prima i otvara poštu i uvođi pripremljene spise u registar (delovodni protokol) bilo lično bilo po naročitoj činovniku savezne kancelarije.

Spise, za koje postoje naročiti izvestioci, predaje ovima, a ostale rešava sam i o njima podnosi izveštaj potpredsedniku odnosno na odborskoj sednici.

Vrši dužnost zapisničara na sednicama prosvetnog odbora, a po pravilu i na konferencijama odnosno prosvetnim zborovima, u koliko za taj posao ne bi savezna konferencija stavila na raspolaganje svoga činovnika.

Sastavlja izveštaje o radu prosvetnog odbora, raspise župama i društvima i predloge savezne uprave (izvršnog odbora), u koliko se ovi ne odnose na rad zasebnih referenata.

Stara se za pravilno i uredno otpravljanje pošte prosvetnog odbora, koju potpisuje zajedno sa potpredsednikom, putem savezne kancelarije.

Tajnik upravlja i arhivom prosvetnog odbora, a može mu se poveriti i dužnost čuvara sokolskog muzeja, u koliko ova nije spojena sa dužnošću knjižničara.

On sakuplja i uređuje i građu za istoriju Sokolstva.

Kod tajnika se nalazi i pečat prosvetnog odbora.

Član 12.

4. Knjižničar.

Knjižničar upravlja saveznom knjižnicom i u pogledu ove posluje po naročitoj pravilniku.

Izveštava prosvetni odbor o novim knjigama i časopisima, sokolskim i telesno-vaspitanim uopšte, i čini predloge u pogledu njihove nabavke za saveznu knjižnicu.

Uređuje sokolsku bibliografiju i putem »Sokolskog Glasnika« i ostale sokolske štampe obavljuje izasle knjige i časopise, koji se odnose na Sokolstvo i telesno vaspitanje i narodno prosvetovanje uopšte.

Izrađuje predloge za sastav župskih i društvenih knjižnica, kao i za organizaciju eventualnih putujućih sokolskih knjižnica.

Stara se za zamenu knjiga i časopisa, koje izdaje Sokol kraljevine Jugoslavije, sa knjigama i časopisima stranih gimnastičkih organizacija.

Vrši dužnost saveznog cenzora i daje mišljenje o knjigama, časopisima i ostalim edicijama župa, društava i privatnih lica u pogledu njihove tačnosti i ispravnosti sa gledišta sokolske ideologije i postojećih propisa Zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, Statuta, uređaba, pravilnika i poslovnika.

Član 13.

5. Novinar.

Novinar je organizator i šef sokolske obavestajne službe. Njegova je dužnost da:

a) preko župskih i društvenih novinara i drugim podesnim načinom prati pisanje celokupne štampe o Sokolu kraljevine Jugoslavije i o Sokolstvu uopšte;

b) uređuje saveznu zbirku novinskih isječaka o vestima o Sokolstvu i vodi o njima zaseban registar;

c) obaveštava domaću i po potrebi, stranu javnost o Sokolu kraljevine Jugoslavije i Sokolstvu uopšte, nastojeći da njegov rad bude prikazan u pravom svetlu i njegov značaj za narod, državu i Slovenstvo pravilno ocenjen;

č) izveštava prosvetni odbor o eventualnim napadajima na Sokolstvo ili o netačnim i tendencioznim vestima o njemu i čini predloge za njihovo suzbijanje.

Član 14.

6. Izvestilac za sokolsku štampu.

Izvestilac za sokolsku štampu vodi brigu i evidenciju o širenju sokolske štampe.

U tu svrhu on:

a) vodi nadzor nad radom župskih i društvenih izvestilaca za širenje sokolske štampe i daje im inicijativu za rad;

b) vodi statistiku o pretplatnicima na sokolske knjige i časopise po župama i društvima;

c) sarađuje sa privrednim otkosom na organizaciji oko prodaje sokolskih knjiga, časopisa i ostalih edicija i u nesokolskim krugovima putem knjižare i drugim posebnim načinom;

č) izveštava prosvetni odbor o stanju sokolske štampe i čini predloge za njezino širenje i razvijanje.

Član 15.

7. Izvestilac za narodno prosvetovanje.

Izvestilac za narodno prosvetovanje stara se za održavanje veze i koordinacije između rada sokolskih prosvetnih organa i rada drugih društava i ustanova na polju narodnog prosvetovanja uopšte.

U tu svrhu on:

a) održava stalnu vezu sa odeljenjem za narodno prosvetovanje u ministarstvu i sa vrhovnim upravama prosvetnih organizacija privatne inicijative naročito i sa narodnim univerzitetima;

b) čini predloge i, po potrebi, daje inicijativu za racionalnu podelu rada oko narodnog prosvetovanja;

c) čini predloge za regulisanje narodno-prosvetnog rada u župama i u društvima vodeći računa o tome, da on ne bude na štetu specifičnog sokolskog prosvetnog rada, kome se ima prvenstvena briga posvetiti;

č) čini predloge za izradu popularnih predavanja o Sokolstvu i za njihovo održavanje van sokolskih redova, naročito kod ostalih prosvetnih

organizacija, na narodnim univerzitetima i putem radija.

d) čini predloge za organizaciju sokolske propagande i za saradnju na opštem vaspitanju u školi i u vojsci (član 15., tač. 11. Statuta).

Član 16.

8. Prosvetni nadzornici.

Prosvetni nadzornici vrše neposredni nadzor nad sokolskim prosvetnim radom u župama i u društvima, određujući u duhu uputstava prosvetnog odbora praksu toga rada i dajući po potrebi inicijativu zanj.

U tu svrhu prosvetni nadzornici:

a) izrađuju plan za sokolsko-prosvetni rad po župama i društvima, odnosno daju mišljenje o planovima izrađenim od strane potonjih s obzirom na specifične prilike i stepen u razviku Sokolstva dotičnog mesta i kraja;

b) čine predloge za izradu kratkih govora pred vrstom;

c) čine predloge za izradu i izdavanje priručnih sokolskih knjiga za upotrebu kod župa i društava; zbirke sokolskih propisa, sokolskih čitanka i sl.;

č) sakupljaju i proveravaju statističke podatke o radu župskih prosvetnih odbora i društvenih prosvetnih odbora, te pomažu tajniku pri izradi izveštaja o stanju prosvetnog rada u župama i društvima i u celom Savezu.

d) prisustvuju, po potrebi, prosvetnim konferencijama i prosvetnim zborovima u župama i učestvuju u njihovom radu.

Broj prosvetnih nadzornika određuje se prema potrebi, ali tako da se za svakih 5 do 10 župa određuje po jedan nadzornik.

Dužnost prosvetnih nadzornika, u koliko se ovi ne bi izabrali, mogu se poveriti ostalim članovima prosvetnog odbora.

Član 17.

9. Čuvar sokolskog muzeja.

Čuvar sokolskog muzeja, o čijem osnivanju i uređenju rešava savezna uprava na predlog prosvetnog odbora, upravlja sokolskim muzejem, stara se za brizljivo sakupljanje i čuvanje svih predmeta, koji su od važnosti i značaja za istoriju i razvitak Sokolstva.

Pobliže odredbe o njegovu radu sadržane su u uredbi o saveznom sokolskom muzeju.

Član 18.

10. Upravitelj savezne prosvetne škole.

O osnivanju i uređenju savezne prosvetne škole rešava savezna uprava na predlog prosvetnog odbora.

Upravitelj prosvetne škole bira prosvetni odbor između svojih članova (imenovanih ili kooptiranih).

Pobliže odredbe o njegovu radu sadržane su u uredbi o saveznoj prosvetnoj školi.

Odeljak 3. Odseci.

Član 19.

Ako bi razvitak i obim poslova pojedinih časnika prosvetnog odbora činio to potrebnim, mogu se za pojedine grane poslova osnovati naročiti odseci, kojima će na čelu stajati dotični časnici. Odseci nose ime po ovome pročelniku (Odsek za knjižnicu, odsek za štampu, odsek za obavestajnu službu itd.), a sastoji se iz 3 do 5 članova, koje imenuje prosvetni odbor između svojih članova (imenovanih ili kooptiranih).

GLAVA III.

Rad.

Odeljak 1. Sednice.

Član 20.

Sednice prosvetnog odbora su redovne i vanredne. Redovne sednice održavaju se jedanput mesečno, i to svake prve nedelje u mesecu, a vanredne po potrebi.

Član 21.

Sednice saziva predsednik, najmanje tri dana unapred, uz naznačenje dnevnog reda.

Član 22.

Sednice se održavaju, po pravilu, u Beogradu u prostorijama savezne kancelarije.

Sednicama predsedava predsednik odnosno potpredsednik, a ako su oba sprečeni, najstariji član.

Za donošenje punovažnih zaključaka potrebna je prisutnost a) jedne trećine članova, kad se rešavaju tekući poslovi,

b) bar polovine članova, kad se rešavaju pitanja načelne prirode ili od veće važnosti. Predsednik vodi brigu za dostojanstven i miran tok sednice; on podeljuje i oduzima reč, zaključuje debatu po pojedinim pitanjima i po potrebi određuje glasanje.

Rešava se većinom prisutnih glasova. U slučaju da su glasovi jednako podeljeni, odlučuje glas predsednika.

Član 23.

Tok sednice i na njoj podnesene zaključke beleži tajnik u naročitu knji-

gu sedničnih zapisnika, koje potpisuje predsednik i tajnik.

Član 24.

Godišnji izveštaj o radu prosvetnog odbora, koji predsednik podnosi saveznoj upravi (čl. 9. odelj. 2.) mora biti prethodno pretrazen u odborskoj sednici i na njoj odobren.

To isto važi i za sve ostale predloge, koje predsednik iznosi pred izvršni odbor odnosno saveznu upravu, a odnose se na rad prosvetnog odbora.

Odeljak 2. Prosvetne konferencije.

Član 25.

Za raspravljavanje važnih pitanja sokolske prosvete, naročito stručne prirode, može prosvetni odbor sazivati, od slučaja do slučaja, naročitu konferenciju, na koju će u primerenom broju pozvati priznate sokolske radnike i stručna lica.

Rezolucije, koje se donesu na tim konferencijama, imaju se podneti na odobrenje prosvetnom odboru, odnosno saveznoj upravi (izvršnom odboru), u koliko prelaze njegovu nadležnost.

Odeljak 3. Savezni prosvetni zbor.

Član 26.

Savezni prosvetni zbor sačinjava:

a) savezni prosvetni odbor i b) svi predsednici župskih prosvetnih odbora.

Član 28.

Savezni prosvetni zbor je savezni organ prosvetnog odbora po pitanjima sokolsko-prosvetnog i sokolsko-prosvetnog rada.

Dnevni red zbora određuje prosvetni odbor.

Rad na zboru se vrši po propisima naročitog pravilnika.

GLAVA IV.

Završne odredbe.

Član 29.

Ovaj poslovnik može se menjati samo po zaključku savezne uprave.

Ovaj poslovnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 5. aprila 1930. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 5. aprila 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Predsednik prosvetnog odbora:

Dr. Vi. Belajčić, s. r.

Poslovnik

glavne skupštine Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 1.

Skupštinu saziva kao savetodavni organ uprave Saveza i određuje joj mesto sastanka i dnevni red uprave Saveza, prema potrebi, a najmanje jedanput godišnje.

§ 2.

Pre otvaranja glavne skupštine ima se izvršiti verifikacija izaslanika kod tajništva savezne uprave. Legitimacije izaslanika moraju sadržavati ime i prezime izaslanika, pečat župe i potpis starešine i tajnika župe. Protiv verifikacije nema mesta žalbi, niti verifikacija može biti predmetom raspravljavanja skupštine. Po obavljenoj verifikaciji sastavlja tajnik imenik svih članova skupštine.

§ 3.

Za otvaranje skupštine potrebna je prisutnost izaslanika od dve petine svih sokolskih župa. Skupština može donositi zaključke, ako je prisutna najmanje petina svih izaslanika župa. Rešenja se donose običnom većinom glasova, a za slučaj jednake podelje odlučuje glas predsednika, koji inače ne glasa. Svaki član ima pravo samo na jedan glas, a glasanja putem punomoći nema.

§ 4.

Ako se u određeno vreme ne skupi dovoljan broj članova za održavanje skupštine, skupština se održava istoga dana, sa istim dnevnim redom jedan sat docnije, te donosi zaključke bez obzira na prisutan broj članova.

§ 5.

Skupštinu otvara i predsedava joj zamenik starešine po redu imenovanja, te imenuje dva zapisničara, i dva overovlašćena skupštinskog zapisnika i dva brojača glasova.

§ 6.

Predsednik vodi skupštinu, daje i oduzima reč, stavlja predloge na glasanje i objavljuje ishod glasanja. Za slučaj potrebe prekida zasedanje skupštine.

§ 7.

Zapisničari sa tajnikom vode zapisnike. Tajnik čita svoj izveštaj i sve spise, koji se iznose pred skupštinu, beleži govornike i sa dva brojača glasova broji glasove.

Zapisnik sadržava verno čitav tok skupštine uz tačnu oznaku imena članova i predlagaca. Po završetku skupštine zapisnik se predaje upravi Saveza.

§ 8.

Blagajnik vodi račun izdataka skupštine i predaje zaključni račun upravi Saveza najdalje za 14 dana iza skupštine.

§ 9.

Glavnu skupštinu sačinjavaju:

a) Uprava Saveza,

b) Izaslanici župa. Svaka župa po stanju katastra šalje za svakih petih 500 članova u župi učlanjenih društava po jednoga izaslanika, koje određuje uprava župe.

§ 10.

Svi članovi skupštine imaju jednaka prava.

§ 11.

Dnevni red skupštine je:

1. Izveštaj starešine;
2. « tajnika;
3. « načelnika;
4. « predsednika prosvetnog odbora;
5. izveštaj gospodara;
6. « blagajnika;
7. « glavnog urednika »Sokolskog Glasnika« i svih odbora uprave Saveza;

8. Predlozi uprave Saveza;
9. Rešavanje o veličini prinosa društava i župa (4. t. 18. čl. Statuta);
10. Rešavanja o vežbačkim i svečanim odelima, sokolskim značkama i legitimacijama (9. t. 18. čl. Statuta);
11. Prešni predlozi;
12. Predlozi za održavanje svesokolskih i saveznih sletova;
13. Izveštaj revizionog odbora.

§ 12.

Glasanje određuje predsednik. Glasanje se vrši dizanjem ruke ili akklamacijom. Na zahtev natpolovične većine glasa se poimenično.

§ 13.

Predlog, koji nije bio najmanje 14 dana pre skupštine podnesen upravi Saveza, raspravlja skupština kao prešni predlog, ako to zaključi skupština sa natpolovičnom većinom glasova. Prešni predlog imaju potpisati najmanje 25 članova skupštine.

§ 14.

Skupština je javna. Na njoj mogu prisustvovati svi članovi sokolskih društava i građanstvo. Pravo glasanja, i raspravljavanja imaju samo izaslanici župa i članovi uprave Saveza. Pristupnice za skupštinu izdaju predsednik i tajnik.

Sva rešenja donesena na skupštini imaju savetodavni karakter za upravu Saveza.

§ 15.

Mesto, dan i čas skupštine objavljuje uprava Saveza župama, prethodno najmanje jedan mesec dana, a dnevni red prethodno najmanje 14 dana.

Ovaj poslovnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 11. aprila 1930. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 11. aprila 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Poslovnik

pravnog i organizacijskog odseka Saveza SKJ.

§ 1.

Uprava Saveza nadzira organizacioni rad po posebnom odseku, koji nosi naslov: »Pravni i organizacioni odsek«.

§ 2.

Zadatak ovoga odseka je da pazi da se rad u Sokolstvu razvija po zakonu o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, Statutu o organizaciji i poslo-

vanju Sokola kraljevine Jugoslavije i po pravilnicima i poslovnima ustanovljenim po upravi Saveza.

§ 3.

Ovaj zadatak vrši odsek:

1. dovođenjem u međusobni sklad pravila i poslovnika čitave organizacije po zaključcima, koji su na snazi;
2. predlaganjem potrebne bitne promene pravila;
3. tumačenjem spornih organizacionih slučajeva;
4. pravnim savetima u svima pitanjima postavljenim po upravi Saveza.

§ 4.

Iznose, koji su odseku potrebni za vršenje dužnosti, stavlja odseku na raspoloženje uprava Saveza.

§ 5.

Predsednika ovoga odseka imenuje uprava Saveza iz svojih članova. Predsednik odgovara upravi Saveza za pravilan i tačan rad odseka.

Predsednik poziva u odsek potrebne članove, koje potvrđuje i razrešava uprava Saveza. Načelnništvo i prosvetni odbor imaju u odseku stalnog zastupnika. Članovi odseka biraju između sebe potpredsednika, tajnika prema potrebi i ostale funkcionare. Potpredsednik je zamenik predsednika. Tajnik vodi zapisnik i prepisku. Predsednik imenuje na svakoj sednici ove-

rovlašća, koji je odgovoran za tačnost zapisnika.

Predsednik obavlja sve tekuće poslove, te podnosi upravi Saveza sve predloge odseka.

§ 6.

Sednicu odseka saziva predsednik prema potrebi. Članovi odseka moraju prisustvovati svima sednicama. Svi članovi odseka moraju glasati. Zaključci se donose većinom glasova uz prisustvo polovine članova odseka. Za slučaj jednake podelje glasova, odlučuje glas predsednika.

§ 7.

Svaki zaključak odseka ima odobrenje uprave Saveza.

§ 8.

Odsek ima svoj okrugao pečat sa natpisom: »Savez Sokola kraljevine Jugoslavije — Pravni i organizacioni odsek«.

Ovaj poslovnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 11. aprila 1930. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 11. aprila 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Pravilnik

narodno-odbrambenog odseka Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 1.

Pri upravi Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije osniva se Narodno-odbrambeni odsek.

§ 2.

Zadatak odseka je da putem sokolskoga rada utiče na nacionalno, socijalno, ekonomsko i kulturno jačanje našega naroda, da bi se na taj način u državi i izvan države sačuvala i unapredila narodna individualnost u odnosu prema drugim narodima.

§ 3.

Odsek je dužan izraditi raspored i način rada u svima pravcima, te svoj predlog podneti na odobrenje upravi Saveza.

§ 4.

Uprava Saveza imenuje predsednika odseka iz svojih članova, a na predlog predsednika članove odseka iz sokolskih redova. Članovi odseka biraju između sebe potpredsednika i tajnika, a po potrebi i ostale časnike.

§ 5.

Odsek drži svoje sednice prema potrebi, a sednicu saziva predsednik odnosno potpredsednik, ako je predsednik sprečen. Na sednice se pozivaju svi članovi odseka. Na sednici se vodi zapisnik, koji potpisuju svi članovi. Rešenja se donose prostom većinom glasova, a rešenja su pravovaljana, ako je sednici prisutna natpolovična većina članova.

§ 6.

Predsednik odseka je izvestitelj uprave Saveza u narodno odbranbenim

pitanjima, te kao takav podnosi izveštaj i predlog odseka upravi Saveza.

§ 7.

Organizaciju narodno-odbrambenog rada u župama sprovode prema uputstvima odseka narodno-odbrambeni referenti uprave župe i narodno-odbrambeni referenti uprave društava.

§ 8.

U slučaju potrebe odsek može pozvati na svoje sednice i narodno-odbrambene referente uprave župa.

§ 9.

Uprava Saveza stavlja odseku na raspolaganje potrebna materijalna sredstva, koja odsek upotrebljava na osnovu prethodnoga vizuma saveznoga gospodara.

Odsek je dužan upravi Saveza podneti obračune, koji se odnose na upotrebu odobrenih materijalnih sredstava.

§ 10.

Odsek ima svoj okrugao pečat sa natpisom »Savez Sokola kraljevine Jugoslavije — Narodno-odbrambeni odsek«.

Ovaj poslovnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 11. aprila 1930. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 11. aprila 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Poslovnik

građevinsko-umetničkog odseka Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 1.

Građevinsko-umetnički odsek stavlja se o svima poslovima građevinske i umetničke prirode u Savezu, župama i društvima Sokola kraljevine Jugoslavije.

§ 2.

Na čelu odseka stoji predsednik, koga imenuje uprava Saveza iz svojih članova.

§ 3.

Članove odseka, sa onim brojem, koji se pokaže potreban, imenuje uprava Saveza iz svojih članova i iz sokolskih redova, po predlogu predsednika odseka.

§ 4.

Zadatak odseka je da:

a) Potvrđuje nacрте za izgradnju sokolskih domova, koje su uprave društava dužne putem uprave župa podneti odseku na odobrenje.

b) Potvrđuje nacрте za izgradnju stalnog saveznog sletišta i pokrajinskih sletišta.

c) Potvrđuje nacрте za značke saveznih i pokrajinskih sletova.

č) Potvrđuje nacрте plakata za savezne i pokrajinske sletove.

d) Potvrđuje oblik i izradu diploma za društvene, župske, pokrajinske i savezne utakmice.

e) Potvrđuje oblik i izradu svih sokolskih zastava.

f) Potvrđuje oblik i izradu svih sokolskih povelja i odlikovanja.

g) Daje mišljenje upravi Saveza po svima pitanjima, koja se odnose na građevinsko-umetnička pitanja.

h) Izrađuje pravilnike za građevinsko-umetničke odseke sokolskih društava i župa, koji se osnivaju prema stvarnim potrebama.

§ 5.

Odsek se ima konstituisati odmah po imenovanju izborom potpredsednika i zapisničara.

§ 6.

Odsek drži svoje sednice prema potrebi. Sednicu saziva predsednik, odnosno potpredsednik, ako je predsednik sprečen. Na sednicu se pozivaju svi članovi odseka.

Na sednici se određuje način vršenja rada u odseku, te se primaju izveštaji i predlozi, koje odsek podnosi upravi Saveza. Na sednici se vodi zapisnik, koji potpisuju svi prisutni članovi. Rešenja se donose prostom većinom glasova, a za donošenje rešenja

potrebna je prisutnost od tri člana osim predsednika. Rešenja odseka su izvršna po odobrenju uprave Saveza.

§ 7.

Predsednik je izvestitelj upravi Saveza u svima građevinsko-umetničkim pitanjima, te kao takav podnosi upravi Saveza sve izveštaje i predloge odseka. Tekuće poslove obavlja predsednik sam, te o tome izveštava odsek naknadno.

§ 8.

Odsek ima svoj okrugao pečat sa natpisom: »Savez Sokola kraljevine Jugoslavije — Građevinsko-umetnički odsek«.

Ovaj poslovnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 11. aprila 1930. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 11. aprila 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

Pravilnik sokolske štednje.

§ 1.

Svako sokolsko društvo dužno je uvesti sokolsku štednju obaveznu za sokolsku decu, naraštaj i članstvo.

§ 2.

Poslove sokolske štednje vodi poverenik za štednju, koga iz svojih članova imenuje uprava društva. Poverenik za štednju odgovoran je za svoj rad upravi društva.

§ 3.

Sokolska štednja vršice se putem sokolskih markica i sokolskih uložnih knjižica, koje uprava Saveza jedinstveno za sva društva, stavlja upravama društava na raspolaganje putem uprave župa.

§ 4.

Sokolske markice biće izdane u vrednosti od jednog dinara. Ulagatelj uz naplatu jednog dinara dobija od poverenika za štednju po jednu markicu, koju lepi u sokolsku uložnu knjižicu. Na jednoj strani uložne knjižice lepi se 25 komada markica, a poverenik za štednju, na svakoj strani potvrđuje svojim potpisom uplatu, kada se jedna strana ispuni sa markicom. Poverenik za štednju vodi evidenciju nad celokupnom štednjom na taj način, što će sve uplate od po 25 dinara, uvoditi u posebnu knjigu sokolske štednje, u koju će uvoditi i sve isplate.

§ 5.

Isplate se mogu izvršiti samo sa dozvolom uprave društva i to isključivo u sokolske svrhe za sletove, izlete, letovanje, sokolska odela itd. Svaku isplatu dužan je ulagač potvrditi u uložnoj knjiži.

§ 6.

Isplata uloga traži se kod poverenika za štednju pet dana unapred uz oznaku svrhe, na koju će se isplaćeni ugov upotrebiti. Ulog se isplaćuje samo na ruke ulagača ili za slučaj njegove smrti na ruke njegovog naslednika.

§ 7.

Ulog se vraća ulagaču sa otkazom od 5 dana, ako se ulagač odseli iz mesta društva.

§ 8.

Ako ulagač istupi ili bude isključen iz društva, ulogu mu se vraća od dana istupanja odnosno isključenja za šest meseci.

§ 9.

Ako ulagač izgubi uložnu knjižicu, ima to odmah javiti povereniku za štednju. U tome slučaju mogu ulagaču biti isplaćeni samo oni iznosi, koji su uvedeni kao ulog u posebnu knjigu sokolske štednje.

§ 10.

Poverenik za štednju, dužan je svakog meseca održati smotru svih ulagača u svrhu nadzora nad napredovanjem štednje.

§ 11.

Uprava društva, na predlog poverenika za štednju nagradiće knjigom ili drugim darom najboljega štedišu, uzimajući pri tom u obzir materijalno stanje ulagača.

§ 12.

Za isplate uloga odgovorna je uprava društva solidarno.

§ 13.

Uprava društva svake godine donosi rešenje o tome, na koju će se svrhu upotrebiti kamate proistekle od

uloga. Od kamata se imaju prvenstveno no pokriti troškovi vođenja štednje.

§ 14.

Celokupan novac sokolske štednje mora se odvojeno voditi, te se ima uložiti u onaj siguran novčani zavod, koji odredi uprava društva.

Pravilnik

za izdavanje župskih sokolskih listova.

§ 1.

Prema 7. tač. 3. § pravila župe uprava župe može ili samostalno ili zajednički sa jednom ili više susjednih župa izdavati župski sokolski list.

§ 2.

Pre izdavanja župskog sokolskog lista uprava župe dužna je zatražiti predhodnu dozvolu za izdavanje lista od uprave Saveza.

Istovremeno sa traženjem dozvole za izdavanje župskog sokolskog lista uprava župe dužna je da izvesti upravu Saveza o materijalnoj sigurnosti izdavanja lista sa tačnom oznakom finansijskoga stanja.

Uprava Saveza odobriće izdavanje župskog sokolskog lista samo u onom slučaju, ako se uveri da je materijalna strana potrebna za izdavanje lista potpuno osigurana.

§ 3.

Odobrenje uprave Saveza za izdavanje župskog sokolskog lista mora biti odštampano na čelu prvoga broja župskog sokolskog lista.

§ 4.

Župski sokolski list mora po svom obliku i po sadržini potpuno odgovarati dostojanstvu Sokolstva, te mora biti uređivan u skladu sa zakonom o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, Statutom o organizaciji i poslovima Sokola kraljevine Jugoslavije, te pravilima, pravilnicima i poslovnica izdanim po upravi Saveza i u duhu Tyrševih sokolskih ideja.

Uredba

o ruskom Sokolstvu u kraljevini Jugoslaviji.

Odobrena po upravi Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije u I. sednici 27. januara 1930. god. u Beogradu.

I. Uvod.

Rusko Sokolstvo u kraljevini Jugoslaviji sastavni je deo Saveza ruskog Sokolstva u inostranstvu, kome je cilj da sačuva i širi Sokolstvo kod ruske

Ovaj pravilnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 11. aprila 1930. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 11. aprila 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

§ 5.

Uprava župe dužna je da besplatno šalje župski sokolski list u dva primerka uredništvu »Sokolskog Glasnika«, a jedan primerak upravi Saveza.

§ 6.

Uprava Saveza ima prava nadzora nad izlaženjem župskog sokolskog lista u svima pravcima, te u svako vreme može narediti obustavu izlaženja župskog sokolskog lista i upravu župe pozvati na odgovornost, ako se list ne bude uređivao prema naređenjima 4. § ovih pravila.

§ 7.

Ako uprava župe bilo iz ma kojih razloga želi obustaviti izlaženje župskog sokolskog lista, ima to prijaviti upravi Saveza. Nadzor nad pisanjem župskih listova vršiće prosvetni odbor Saveza putem svoga novinara ili drugoga koga člana, koga zato odredi.

Ako bi se u kome župskom listu objavio kakav članak ili kakva druga vest, koji se bitno kose sa propisima iz § 4. ovog pravilnika, predsednik prosvetnog odbora će o tome izvestiti Izvršni odbor savezne uprave, koji će po tome doneti svoju odluku.

Ovaj poslovnik primljen je na sednici izvršnog odbora dne 11. aprila 1930. i stupa na snagu sa danom objave u »Sokolskom Glasniku«.

Beograd, 11. aprila 1930.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tajnik: I. zam. starešine:
A. Brozović, s. r. E. Gangl, s. r.

VEKOSLAV BUČAR, (Ljubljana):

Kod Lužičkih Srba.

(Nastavak 11.)

Br. Lorenca nadosmo kod pilane, gde je nadgledao svoje radnike. Iako ga je o našem dolasku obavestio već br. Měrćin, koji je došao k njemu ka kvih pola sata pre nas, moj dolazak ga je iznenadio. Očekivao me je tek prema večeru, zato je i njegova žena otišla odmah iza Měrćinovog dolaska u grad, da nakupuje sve potrebno za večeru. A da nam do večere malo skratiti vreme, pozvao nas je br. Lorenc na čašicu vina, koje ima samo za svoje goste. Br. Lajnert se je međutim vratio kući.

Vanredno zanimljiv je bio razgovor sa br. Lorencom, ta on predstavljao lepi deo poratne lužičko-srpske istorije. Nema važnijeg istorijskog događaja, a da nije s njime u vezi Lorenčevog imca.

Za vreme razgovora vratio se njegova supruga, koja nam je spremila večeru. Iza večere uputismo se sa br. Měrćinom u selo.

XXI.

Moja želja je bila, da čujem lužičko-srpskog guslara i gajdaša. Zato me je br. Měrćin odveo u neku kuću, ali želja mi se nije ispunila, jer je čovek, koji bi nam bio svirao, već spavao. Zena bi ga bila rado probudila, ali kako je suviše zavirio u čašicu, učinila je bolje, što ga je pustila u miru. Radi kišice, koja je počela padati, vratismo se prema Lorenčevom domu. Ali i br. Lorenc bi se bio rado s nama bavljao uz zvukove srpskih gajda. Sreli smo ga, kad se biciklom vozio u selo. Rekosmo mu, da smo za našnje večer prikriveni u očekivanom užitku. Nekoliko trenutaka razmišljamo, što bi učinili, konačno odlučismo, da uđemo u kolodvorsku restauraciju na čašu piva.

U drugoj sobi gostione bilo je nekoliko ljudi, zato smo ostali u prvoj.

Uz naš stol seo je i gostioničar, prijatan čovek, koji je mnogo putovao, a vreme svetskog rata zaneo ga je čak u Južnu Srbiju, gde je bio sve do povlačenja nemačke armade. Usprkos tome, da je tvrd Nemač, vrlo se lepo izražavao o gostoljubivosti tamošnjeg stanovništva, a naročito nije nalazio reči da dovoljno pohvali prirodne krasote. Mnogo zanimljiva pričao nam je o svojim doživljajima u Južnoj Srbiji, a nije zašutio ni zločinstva Austrijanaca i Bugara. Tik pre sloma bio je u Bitolju te mi je pričao, da je tamo morao pre povlačenja u nekoj crkvi zakopati veću količinu nemačke municije, koju po svoj prilici još do danas nisu našli.

Za vreme razgovora došao je čovek u našu sobu neki oružnik te sam odmah slutio, da prisluškuje. Sa br. Lorencom izmenismo poglede, spoznao sam, da moram biti oprezan. Polagano sam naveo razgovor na svagdanje stvari i oružnik se je naskoro oprostio. Ali nije prošlo ni četvrt sata, već se vratio i kako u drugoj sobi nije bilo više gostiju, bezobrazno je seo uz naš sto. Sumljiv mu je pre svega bio br. Měrćin, jer s njim je imao već nekoliko konflikata. Jednom ga je dapače zatvorio, jer se u selu šetao u uniformi poljskih skauta. Neko vreme su se međusobno bockali, a konačno se obratio oružnik na mene s raznim pitanjima.

»A odakle ste vi?«

»Iz Jugoslavije.«

»Odmah mi se tako činilo. A kako to, da ste sada ovde?«

»Studiram u Berlinu, pa sam načinio malen izlet u Lužicu.«

»A što studirate?«

»Političke nauke.«

»Odmah mi se tako činilo.«

Oružnik se malo zamislio, oprostio i otišao. A svima nama postalo je jasno, zašto se je vratio i seo uz naš sto. Prijašnji zanimljivi razgovor nije se mogao više razviti, zato se i mi oprostismo od prijaznog gostioničara

stvu spaja sa istim u jedini Ruski Sokolski Savez. Dok ovoga nema, rusko Sokolstvo u inostranstvu smatra se kao predstavnik ruske nacionalne i sokolske ideje — stoga je ušlo sa bratrim COS, SSKJ i PSS kao utemeljač Slovenskog Sokolstva.

Rusko Sokolstvo u inostranstvu stvara kadar ruskih Sokola i Sokolice, koji moraju, čim se vrate u svoju otadžbinu, da pokriju Rusiju mrežom sokolskih društva, koja bi radila na telesnom i duhovnom ozdravljenju ruskog naroda, pa ga uputila u pravcu prijateljstva i bratske ljubavi prema ostalom Slovenstvu.

S obzirom na ovu ulogu ruskog Sokolstva, i na teške prilike pod kojima se nalaze ruski Sokoli van svoje otadžbine, Sokoli kraljevine Jugoslavije svesni Sokolske ideje, moraju da potpomažu braću Ruse u njihovom sokolskom radu.

II. Opšte odredbe.

Rusko Sokolstvo u kraljevini Jugoslaviji, pošto je sastavni deo Ruskog Sokolskog Saveza u inostranstvu (RSS) postoji pod naslovom »Pokrajinski Savez Ruskog Sokolstva u kraljevini Jugoslaviji« (PSRS) shodno istom naslovu Ruskog Sokolstva u Čehoslovačkoj Republici.

U okviru datih mu prava, prema ovoj Uredbi, kao ruskog sokolskog organizacije PSRS stoji pod upravom starešinstva RSS (sad u Pragu), a u kraljevini Jugoslaviji neposredno se upravlja upravnim odborom u Beogradu (odnosno u Zemunu).

Organizacija ruskog Sokolstva u kraljevini Jugoslaviji zasniva se na načelima:

1. Da bude PSRS u najtešnjoj vezi sa Sokolstvom kraljevine Jugoslavije.

2. Da istovremeno sačuva svoj nacionalni karakter.

S obzirom na ova načela ruski Sokoli imaju pravo da obrazuju u vezi sa društvima SKJ ruske sokolske samostalne organizacije (grupe, odseci i društva) prema ovoj uredbi, te da im omogući uzgoj omladine, naraštaja i dece u ruskom nacionalnom duhu.

PSRS u kraljevini Jugoslaviji stvara ruske sokolske organizacije i to ruske grupe, ruski odseci i sokolske organizacije postojećih u kraljevini ruskih muških i ženskih škola internata, a eventualno i ruska sokolska društva.

U svome unutrašnjem radu ove se organizacije upravljaju po svojim ruskim sokolskim pravilnicima, a koji nisu u opreci sa pravilnicima SSKJ.

Prilikom javnih nastupa, sletova, utakmica i ostalih javnih primedba PSRS nastupa kao ruski Sokoli pod ruskim nacionalnim zastavama (obična ili ukrašena sokolskim emblemama beloplavo-crvena trobojka). U svečanim povorkama ruski Sokoli nastupaju zajedno grupom u ruskom svečanom sokolskom odelu, a daci-Sokoli ruskih škola mogu nastupati u jednostavnoj školskom uniformi.

Javni nastupi se priređuju sporazumno sa saveznom, župskim, odnos-

no društvenim upravnim organima SSKJ.

III. Organizacija ruskih grupa i odseka.

Poželjno je da u mestima gde nema ruske sokolske organizacije pojedini ruski Sokoli budu članovi društva SSKJ u kome se slučaju bezuslovno imaju pokoravati svima pravilima SSKJ. Čim se prikupe 8 vežbača ujedine se u rusku grupu dotičnog društva, pa moraju da otpočnu sokolski rad u nacionalnom duhu.

Ovaj se rad sastoji u tome, što, pored svoje redovne dužnosti u društvu, članovi grupe dužni su da uđu u vezu sa upravnim odborom PSRS u KJ da preduzmu kulturno-prosvetni i nacionalni uzgoj svog članstva po uputstvima svog odbora i da šire sokolsku ideju kod ruske emigracije.

Ruska grupa, koja ima prednjaka, najmanje 8 do 10 vežbača, pa se vidi potreba da se stvori odeljenje ruskog naraštaja i dece, zove se ruski odsek dotičnog društva. Ako je moguće, treba da se od članstva ruskog odseka stvaraju zasebna odeljenja vežbača i da se ruski Sokoli upoznaju sa ruskim sokolskom terminologijom, nacionalnim prostim vežbama, pa uopšte da se omogući celokupno sokolsko uzgajanje u ruskom duhu, koje se ima izvoditi poglavito u sokolani.

Ovo načelo naročito važi za ruski pomladak, naraštaj i decu.

Za vršenje poslova u okviru svojih organizacija ruske sokolske grupe i odseci biraju svoje funkcionare, koji stvaraju upravne odbore, prednjake zborove itd., a po načelima ruskih sokolskih pravilnika.

Za vezu sa odborom društva SSKJ u ulozu referenta o radu ruske organizacije određuje se jedan delegat od ovog odbora za člana dotičnog ruskog upravnog odbora.

Ruske grupe i odseci imaju pravo da nabavljaju za se novčana i ostala materijalna sredstva.

IV. Sokolstvo u ruskim školama.

Pošto je sokolski sistem uzgajanja priznat kao obligatan, zakonom o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, a i odobren odlukom ruskih pedagoga u inostranstvu — postojeće u kraljevini Jugoslaviji ruske muške i ženske škole-internati moraju imati sokolske organizacije. Ove organizacije postoje i rade po osobitim školskim propisima, a rukovode se učiteljima gimnastike. Ako se škola nalazi u mestu gde postoji sokolsko društvo, onda se školska organizacija smatra kao odsek tog društva, a učitelj gimnastike treba da bude član sokolskog društva, pa se na taj način održava veza između društva i školske sokolske organizacije.

Prilikom javnih sokolskih priredaba školske sokolske organizacije moraju se pridržavati društvenih prilika i nastupati na osnovu sporazuma sa društvenim upravnim organima.

Odlukom Državne komisije za ruske izbeglice sve sokolske organizacije ruskih škola u kraljevini Jugoslaviji stoje pod nadzorom upravnog odbora PSRS u KJ.

V. Ruska sokolska društva.

Do sada u kraljevini Jugoslaviji samostalna ruska sokolska društva nisu postojala. Ali ruski odsek, gde su zastupljena sva odeljenja normalnog sokolskog društva i koji je pokazao da je sposoban za samostalan sokolski rad, može se pretvoriti u rusko sokolsko društvo, a pod uslovima:

1. Da na to pristanu upravni organi dotičnog društva i župa SSKJ.

2. Da se to odobri od strane upravnog odbora PSRS u KJ i starešinstva SSKJ.

3. Da se sačuva tesna bratska veza između ruskog sokolskog društva i dotičnog društva SSKJ, od kojeg se izdvajaju ruski odseci.

Ruska sokolska društva u svome tehničkom radu stoje u tesnoj vezi sa nadzorom župskih tehničkih organa.

VI. Upravni organi Pokrajinskog Saveza ruskog Sokolstva u kraljevini Jugoslaviji.

U okviru datih mu prava, kao ruskog sokolskog organizaciji PSRS u kraljevini Jugoslaviji predstavlja se upravnim odborom, koji se bira skupštinom delegata od svih postojećih ruskih sokolskih organizacija u kraljevini Jugoslaviji.

Za vezu sa starešinstvom SSKJ u ulozu referenta istog o radu ruskog Sokolstva određuje se jedan delegat starešinstva za člana ovog upravnog odbora.

Upravni odbor jedino je merodavna da dejstvuje u ime ruskog Sokolstva u kraljevini Jugoslaviji a po načelima ovog pravilnika. Starešina i načelnik PSRS prisustvuju na glavnim skupštinama SSKJ u ulozu referenta za RSS (u Pragu).

Poslove tehničke prirode vrši tehnički odbor P. S. R. S. u K. J., koji treba da bude u stalnoj vezi sa tehničkim odborom S. S. K. J. i da radi sam sporazumno sa istim.

VII. Materijalna sredstva.

Ruske sokolske organizacije postoje i rade u glavnome sa sopstvenim materijalnim odnosno novčanim sredstvima, a eventualno uživaju i državnu pomoć.

Novčana sredstva se nabavljaju:

1. Priređivanjem javnih vežba, sokolskih akademija, posela i t. d.;

2. prikupljanjem dobrovoljnih priloga;

3. članarinom koju plate ruski Sokoli u kasu svoje organizacije.

Javni nastupi se mogu priređivati u ime ruske sokolske organizacije (grupe, odseka odnosno društva), prema načelima iznetim u opštim odredbama.

Rusko članstvo ne može da plaća duplu članarinu pa stoga se članarina naplaćuje ili u kasu društva S. S. K. J. ili u kasu ruske sokolske organizacije. U prvom slučaju župske i savezne poreze za rusko članstvo naplaćuje društvo, a u drugom slučaju ove poreze naplaćuju ruske sokolske organizacije posredno preko svoga sokolskog društva.

Narodnoj nošnji pripada također i naročit način češljanja i zato se je dogadalo, da su učitelji decu u školi drčkije češljali i tako postigli, da nisu više nosili narodno pokrivalo, koje drugoj frizuri nije pristajalo. I doista s vremenom o u ovoj pokrajini narodna nošnja skoro sasvim nestala.

Germanizacija je bila tim uspešnija, jer je ovde pučanstvo vrlo siromašno te se je radi toga svakom nasilju mnogo teže opiralo, nego u drugim krajevima. Na vlastite sam od vidio, kako je muž vukao plug, a žena orala.

Radi jednoličnosti pokrajine i radi približavanja nevremena, zaključismo prekinuti pešačenje te se do Chočebuzi odvesti. Ja sam u Bagencu ušao u voz, a br. Měrćin je uzjašio svoj bicikl, koji je sobom povezo.

XXIII.

Druga stanica od Bagenca je Chočebuz, važno železničko križanje i glavni grad Donje Lužice. Ima vrlo razvijenu industriju, naročito tekstilnu, a po stanovništvu je za polovinu veći od Budyšina. Lužičkih Srba ima u Chočebuzu oko 6000. Grad je nastao tek u XV. stoleću i zato također u istoriji Lužičkih Srba ne igra tako važnu ulogu kao Budyšin, koji je mnogo stariji. Leži uz reku Sprevu. Ulice su lepe i ravne, po nekima vozi električna železnica. Lužički Srbi imaju u Chočebuzu svoju donjolužičku Maticu, koja izdaje knjige u donjolužičkom narečju i podružnicu Serbske ludove banke.

Na ogromnom kolodvoru izadem i čekam, kad će se dovesti br. Měrćin. Dogovorili smo se naime, da ću ga pričekati pred kolodvorom. Kiša leva, kao da se otvorilo nebo. Već sam mislio, da br. Měrćina neće biti, kad se sav prokisao doveze na svom biciklu, bez obzira na nevreme. Počekamo, da kiša malo prestane, a zatim odosmo k br. dr. Cyžu, ravnatelju Serbske ludove banke.

Br. dr. Cyž je bolestan. Obolio je u Poznanju, gde je pre nekoliko dana

učestvovao na sveslovenskom zemljoradničkom kongresu. Zato se s njime samo kratko pozdravismo našto nam je odrediti sobu za prenoćište i dao na raspolaganje također svoju kuhinju, da skuhamo večeru. Slučajno je sam kod kuće, jer je njegova žena, rođena Smolerovala, zajedno sa služavkom kod roditelja u Budyšinu.

Probudivši se ujutro pogledam kroz prozor. Predamnom je lepa stara crkva i ogroman trg, na kojem lepe donjolužičanke u prekrasnim narodnim nošnjama prodavaju prirod sa svojih polja i vrtova. Imam utisak, kao da bi bio čitav grad slovenski. Ali to je samo četvrtkom, kad je sajamski dan. Na druge dane pokazuju grad sasvim nemačko lice. Vuče me u grad, zato se brzo obukosmo, oprostimo od br. dr. Cyža i izgubismo u gradskoj vreli. Na svakom koraku nam dopire do ušiju blagi slovenski govor.

Grad smo razgledali samo površno. Više nam ne dopušta vreme i nevreme, koje se približavalo, zato se uputismo u Cawow (nem. Zahsow), jedan sat odaljeno selo.

U Cawowu su dve preproste seoske žene, oduševljene Lužičanke. Jedna radi u tvornici, a druga Liza Domašček gospodari kod kuće na svom malom posedu i saraduje u literaturi. Škola nema nikakvih, pisati i čitati naučila se sama. Sama je izumila također svoj pravopis, kojim piše svoja dela, a br. Měrćin ih korigira i objavljuje u raznim listovima.

Zena me zanima, zato pokucamo na njena vrata, ali nema je kod kuće; zaključismo da ju počekamo. Br. Měrćin skoči u selo po zakusku, a kad se vratio, utaborismo se na staroslovenskom bedemu. Promatram taj maleni, drvećem obrasli brežuljak, koji je vlasništvo Lize Domašček. Na više mesta opazim natpise, koji govore, da je pristup na nasip najstrože zabranjen. Pitam br. Měrćina, šta to znači, a on mi reče, da to važi samo za Nemce, jer Liza Domašček ne podnosi, da bi Nemci oskvrnuli tu uspomenu na naše slovenske pradedove.

Statistički podaci o plaćanju članarina i poreza podnose se upravnim organima dotičnih društva i upravnom odboru P. S. R. S. u K. J.

U načelu pojedini ruski Sokoli u sastavu društva S. S. K. J. plaćaju članarinu u kasu dotičnog društva, a članstvo ruskih grupa i odseka u kasu ove organizacije.

VIII. Upis članova, izdavanje znaka i legitimacije.

Kod ruskih sokolskih organizacija sa upravnim organima vrši se samostalno upis članstva preko ovih organa. Sokolski znakovi i legitimacije se izda-

ju sa platom za iste u kasu ovih organizacija.

Za članstvo, koje se upisuje u društva S. S. K. J. neposredno i dobije znakove i legitimacije neposredno od ovih društva, upravni odbori ruskih sokolskih organizacija ne donose nikakve odgovornosti.

Pokrajinski Savez Ruskog Sokolstva u kraljevini Jugoslaviji.

Starešina:

Viktor A. Artamanov, s. r.

Tajnik:

Nikola A. Rzevski, s. r.

Prilog našoj sokolskoj svesti.

Sokolsko društvo Srem. Karlovci, matica i rasadnik celokupnoga predratnoga srpskoga Sokolstva, od kojega je 1904. god. otpočela snažna propaganda ideje sokolske, obuhvativši ubrzo sve krajeve i zemlje gde živi srpski deo jugoslovenskoga naroda, izdalo je prošle godine, u povodu proslave svoje 25. godišnjice, veoma ukusno opremljenu Spomenicu Karlovačkog Sokola 1904.—1929., »retku lepu knjižicu i retko tako punu sočnog i informativnog sokolskog sadržaja... koju treba da ima u ruci svaki naš sokolski omladinac i da ona bude stalna i česta lektira svakog našeg naraštaja« (br. St. Zakula u »Jugosl. Listu«, Sarajevo, br. 279. od 28. XII. 1929. I od te »tako lepe, sadržajne i informativne knjižice«, u kojoj je iznesena zapravo istorija čitavog predratnoga srpskog Sokolstva i koja, s poštarnom, stoji samo Din 550, čitava Srbija sa Južnom Srbijom, Dalmacijom, Crna Gora i Slovenija nije kupila ama baš nijednoga primerka! Bosna i Hercegovina, »koja mnogo duguje bratskom Sokolu u Srem. Karlovcima, jer je na poticaj br. Laze Popovića, koji je tada stajao na čelu tog Sokola, i pokrenut sokolski rad kod

nas u Bosni, koji je bio okrunjen tolikim nacionalnim uspesima« (iz pisma Sok. župe Sarajevo, kojim je pozdravila 25. godišnjicu Sok. društva Srem. Karlovci) kupila je od ove spomenice svega četiri komada, izuzev 20 kom., koji su poslani na rasprodaju u Sarajevo. Neka pak sok. društva u Bosni i Sremu, koja svoj postanak, po vlastitom priznanju, duguju Sok. društvu Srem. Karlovci, nisu ni do danas, ni pored opomene, poslala ni onih neznatnih Din 550 za jedan primerak spomenice, koji im je poslat s posebnom bratskom molbom, da ga kupe za svoju knjižnicu.

I tako, blagodareći ovoj našoj sokolskoj svesti i mnogo hvaljenom u zdravcima našem sokolskom bratstvu, ostalo je Sokolskom društvu Srem. Karlovci, »jednom od žarišta sokolskoga rada u ona teška predratna vremena«, a u znak »priznanja njegovih golemih zasluga za razvitak i napredak predratnoga Sokolstva«, njegove »više vrednosti za sokolsku ideju« i u znak »bratskog sećanja i zahvalnosti« — preko dve trećine neprodanih spomenica i par hiljada dinara duga za štampu! Bez komentara! N. M.

KNJIGE I LISTOVI

Vestnik Sokolske župe Celje. U celjskoj župi sokolski život je vanredno živ. Nakon dva uspela radna sastanka društvenih prednjaka i prednjačica i zanimljivog, punobrojno posećenog prosvetnog zbora, izdala je župa Celje 1. aprila o. g. svoj »Vestnik«, koji će izlaziti četiri puta godišnje.

Sadržina »Vestnika«, kojeg uređuje br. Ljorže Jerin, po svem je aktuelna i raznolika, sa idejnim i stručnim člancima.

Župska uprava upućuje na uvodnom mestu poziv braći i sestrama gde priprava i učestvovanja na ovogodišnjem I. svesokolskom sletu SKJ u Beogradu. U prvom članku »Na rad!«, opisuje župska uprava u glavnim potezima položaj jugoslovenskih plemena pred oslobođenjem, rad Sokolstva u tom vremenu i zadac Sokolstva po našem oslobođenju.

Br. Čepin Franjo prihvatio se je truda da u »Vestniku« napiše kratak pregled događaja iz istorije Sokolske župe Celje. Župski načelnik Ljorže Jerin objavljuje župske proste vežbe za mušku i žensku decu za god. 1930., a koje je sam sastavio za sadanju upotrebu društvenih prednjaka. — Pod naslovom »Budimo svesni svojih dužnosti« i »Našim sestrama« obraća se župski načelnik Jerin i župska načelnica Grudnova na članstvo bratskim rečima o značenju ovogodišnjeg župskog sleta u Celju i svesokolskog sleta u Beogradu. — Župski prosvetar dr. E. Mejak, u članku »Nekoje misli o sokolskoj prosveti sa posebnim obzirom na celjsku sokolsku župu«, podaje sliku o prosvetnom stanju u župi u predšnjoj sokolskoj organizaciji i daje kratke upute društvenim prosvetarima za njihov budući rad u društvima. — Pregledne upute župskog matrikara br. Stanka Perca dobro će doći i biti veoma korisne svima župskim matrikarcima. — Objavljene su sve župske i društvene uprave za god. 1930. Osim toga ima raznih napomena; beležaka župske uprave i načelnštva. Ovaj prvi broj »Vestnika« obasije 40 stranica.

»Sisački Glas«, koji izlazi u Sisku, u 17. broju od 26. o. m. prenosi u celini članak brata dr. Milorada Dragića »Shvatanja o vaspitanju duše i tela«, kojeg je »Sokolski Glasnik« doneo u broju 7. od 11. o. m.

»La Yougoslavie«, koja izlazi u Beogradu, u broju 31.—32. od 19. o. m. posvećuje čitavu stranicu i po I. svesokolskom sletu Sokola kraljevine Jugoslavije. Veoma opširan članak bavi se istoričkim pregledom razvitka Sokolstva u našim krajevima. Od slika donosi prestolonaslednika Petra u sokolskoj odori, sokolsku sletsku značku

i pogled na gradnju sokolskog stadiona.

»Vestnik Sokolský« donosi u svom 16. broju nekrolog o br. dr. Lavu Mazzuri i nekoliko podrobnosti o beogradskom svesokolskom sletu. — »Vestnik Sokolský« je glavni organ Čehoslovačke Obce Sokolske, koji izlazi nedeljno u obliku revije. Štampa se u 50.000 primeraka.

Pregled filozofije od prvih zamestaka ljudske kulture do danas. Ovo delo g. M. Vidovića biće ukrašeno ilustracijama, te će obuhvatiti četiri knjige, svaka sa 320 strana. Štampanje »Pregleda filozofije« izvršiće se u nakladi biblioteke Uzgajatelj. Pretplata za prvu knjigu sa 320 strana iznosi Din 50.— (Adresa: Biblioteka Uzgajatelj, Sarajevo, Kralja Aleksandra ul. br. 113.)

»Wychowanie fizyczne« naziva se poljska telovežbačka naučna revija, koja već XI. godinu izlazi u Poznanju. Veoma zanimljivi su stručni članci o telovežbačkoj higijeni, koje redovito donosi.

»Vjesnik za prosvjetu i upravu«, koji izlazi u Osijeku, redovito prati sokolski rad te i u svom 9. broju, pored ostalog zanimljivog sadržaja i slika, na uvodnom mestu bavi se našim sletom i sokolskom štampom, te donosi sliku prestolonaslednika Petra u sokolskoj odori.

Pozdravi Savezu SKJ

Nova Gradiška: Sokolsko društvo Nova Gradiška sa svoje prve sednice nove uprave i na početku novoga rada za ideju jugoslovenskog Sokolstva, šaljem bratske pozdrave našem starešini Nj. Vis. prestolonasledniku Petru i celom starešinstvu Saveza. Zdravo!

Rečica: Sa prve konstituirajuće skupštine Sokola kraljevine Jugoslavije u Rečici bratskom Savezu naš sokolski: Zdravo! — Josip Hren.

Karlovac: Sa održanog sastanka članova bivšeg hrvatskog seljačkog Sokola u Mosvanju kraj Karlovača stupamo u Soko kraljevine Jugoslavije. Zdravo!

Donja Dubrava: Osnivanjem društva Sokola kraljevine Jugoslavije u Sv. Mariji, Medumurje, šaljem Savezu bratsko pozdravlje. Zdravo! Odbor.

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

ŽUPA MARIBOR

SOKOLSKO DRUŠTVO SLOV. BISTRICA.

Nekako u drugoj polovici februara dobio je također slovenjbistrički Sokol svoju novu upravu. Župsko starešinstvo pravilno je shvatilo naš položaj time, što je postavilo na čelo društva dosadašnjeg starostu br. dr. Pučnika. Zakon o novom Sokolu, koji znači pospešenje procesa narodne konsolidacije i koji omogućuje svim pozitivnim silama pravo opstanka i razvoja u Tyrševom smislu, privleo je i u Sl. Bistrici dosta novoga članstva, naraštaja i dece u naše redove. Prednjački zbor sa načelnikom br. Kristanom, načelnicom s. Komarjevom te s br. Metlikom, Čehom i Živkovićem ima dakle odgovornu zadaću i priliku da oživi vežbaonicu. Vredno je spomenuti, da su se za nove članove prijavili također bivši oblasni poslanik dr. Boštjan Schaubach, veletrgovac A. Stiger i sin te dr. Ferd. Attems.

U subotu 1. marta priredjen je u lepo dekoriranoj dvorani Okr. hranilnice ples u devojačkim i narodnim nošnjama, koji je bio dosta dobro posećen. Osim drugih odličnih gostiju, učestvovali su plesu gg.: general Stanislavjević sa gospodom, mariborski podžupan dr. Lipold sa gospodom, predsednik mariborskog autokluba Pinter sa gospodom, počasni član ovog Sokola veter. savetnik br. P. Škofič sa gospodom i predstavnici mariborskog društva rez. oficira. — Ova redovita svakogodišnja sokolska priredba najbolje pokazuje crte i važnost našeg društvenog života; u tom pogledu možemo ovogodišnjim plesom biti zadovoljni; sve je proteklo animirano i skladno. Uspehu su pridoneli mnogo poštovne sestre, kojima lepo zahvaljujemo.

U istoj dvorani održala se je 9. marta podne Masarykova proslava. Starosta br. dr. Pučnik u svečanom govoru orisao je jasno osobu i značaj velikog jubilarca. Iza toga je domaći orkestar izvodao nekoliko koncertnih točaka, gđa. Vošnjakova recitala je Nerudov »Naprej«. Tada su nastupili učenici i naraštajke mesne škole u pevačkim točkama i sa deklamacijama. Priredivači, naročito ovdašnji učitelji, pokazali su ovom prigodom dobru volju i smisao organizacije. Zadaća je kulturno zrelog i svesnoga općinstva — naročito članstva — da slične priredbe posećuje i u buduće u većem broju, kao ovoga puta.

SOKOLSKO DRUŠTVO VARAŽDIN.

Bivše Sokolsko društvo u Varaždinu prenelo je čitavu svoju imovinu u novo osnovano društvo u koje je stupilo i sve članstvo. Nakon osnutka novog društva u velikoj se je meri povećao broj naraštaja i dece pa se oseća nestašica prednjaka, osobito onih, koji bi vodili ženske kategorije. Starostom društva imenovan je, nakon zahvale brata Mladenca Belčića na toj časti, brat Stjepan Šram, poznati sokolski radnik belovarskog sokolskog društva. Podstarostom postavljen je Stjepan Novaković, za načelnika Zvonko Suligoj, načelnica Zdenka Markovića te za prosvetara Mladen Belčić.

U upravni odbor imenovan su braća general Panta Draškić, dr. Zvonko Milković, Jože Stare, Franjo Vanek, Nikola Bosanac, Viktor Suligoj, Svetomir Ilić, dr. August Engelhardt, Branko Svoboda, Juraj Valjak, Stjepan Ipša, dr. Zvonimir Milčetić, a u revizijski odbor: Bogumil Maltarić, Gustav Heiszig, Ljuba Stanković, dr. Hinko Marić i Gabrijel Pirkner.

Upravni odbor održao je već četiri sednice, a sa prve odaslan je po zdravni telegram Njegovom Veličanstvu Kralju i Njegovom Visočanstvu Prestolonasledniku.

7. marta održana je u počast 80. godišnjice rođenja T. G. Masaryka svečana matineja, koju je uz članstva posetilo i brojno građanstvo te predstavnici vojske, društava i nadležnata. Matineju otvorio je pozdravnim govorom br. Šram prikazivši zašto mi slavimo Masaryka. O Masaryku kao borcu za istinu i pravo te kao oslobođitelju, držao je uspešno predavanje brat Belčić. Pevačko društvo »Vijenac« otpevalo je pod ravnanjem brata Dragana Šifmana, par čeških pesama, naraštajke Crha odlično je deklamirao češku pesmu oslobođenja, a vojna muzika je himnama završila ovu lepu svečanost.

Savezna uprava SKJ odlučila je da se u Varaždinu, koji sada pripada mariborskoj sokolskoj župi, osnuje samostalna župa. Do sada pripala bi toj župi postojeća društva: Varaždin, Čakovec, Zlatar, Prelog i Kotoriba, a reorganizovati, odnosno osnovati se još društva: Varaždinske Toplice, Ludbreg, Ivanec, Vinica, Lepoglava i

Nedelšice. U slučaju da se spomenuta društva razvijaju, mogla bi varaždinska župa u hrvatskom Zagorju i Medimurju lepo napredovati.

SOKOLSKO DRUŠTVO SV. JURIJ OB SČAVNICI.

Dne 9. o. m. priredilo je društvo prepodne svečanu proslavu 80-godišnjice predsednika bratske Čehoslovačke republike br. dr. T. G. Masaryka. Proslavi sudelovalo je također tamošnje društvo Kmetjskih fantova in deklet.

Proslavu je otvorio starešina br. Kreft pozdravivši nazočne, našto je pevački zbor obiju društava otpevao jugoslovensku i čehoslovačku himnu. Prosvetar br. Karošak opisao je u svojem govoru istorijski razvoj borbe Slovena u bivšoj Austriji, rad Sokolstva i veliko delo Masaryka pre i za vreme svetskoga rata, naglasivši složenost Čehoslovačka i Jugoslovena. Sledila je zatim deklamacija naraštajke Cizlove, a tada je omladinski tamburaški zbor zaigrao »Hej Sloveni« i sokolsku koračnicu. U ime društva Kmetjskih fantova in deklet održao je br. Vlado Kreft lep i oduševljen pozdravni govor. Na zaključku je pevački zbor, kome se je pridružilo također općinstvo, otpevao narodne himne: Za Tyrševim geslom. —

SOKOLSKO DRUŠTVO DONJA DUBRAVA.

U nedelju, 30. marta osnovano je Sokolsko društvo u Donjoj Dubravi, srezu preloškoga (Medumurje). Osnivanju društva prisustvovali su sokolski izaslanici brat Lindner, župski prosvetar iz Maribora i brat podstarosta čakovačkoga Sokolskog društva Milan Lulić. Sastanak je otvorio sejak Zinjč, a potom je brat Lulić razložio narodu, kojega je bila puna velika školska soba, ideologiju Sokolstva. Nakon danih uputa o prvom delovanju društva pristupilo se k upisu članstva. Odmah se je upisalo 50 članova. Nakon toga im je brat Lulić rastumačio dužnosti sokolske i njihov međusobni odnos, što je članstvo s lepim razumevanjem pratilo i razilazilo se klicalo svome ljubljenoj Kralju i starešini prestolonasledniku Petru sokolski Zdravo!

Najveća zasluga za osnivanje ovog društva ide brata Franceta i mesno učiteljstvo. Zeleći bratskom društvu mnogo sreće i napredovanja u njegovom sokolskom radu pozdravljamo ih sa sokolskim Zdravo!

SOKOLSKO DRUŠTVO KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU.

U novom Sokolu naše se društvo veoma dobro razvija. Župska uprava je imenovala sledeću društvenu upravu: starešina br. Vek. Španger, zam. st. br. Lubi Fran, prosvetar br. Borko Franc, načelnik br. Tratar Marjan, načelnica s. Gruden Danica, tajnica s. Rajh Matilda, blagajnik br. Vampotić Miroslav, gospodar br. Al. Hanžeković, odbornici: br. Anton Šadl i Stane Franc, revizori i zam. br. Skuharla Franc, Peterčić Franc, Vosi Josip i Prelog Franc, koji pri redovitim sednicama i u vežbaonici vrše svoj rad. Priredila se je dobra i uspešna masovna »Pod ciganskim šatorom« sa umetničkim nacrtima br. Nika Sukarčeva, za time pak propisana Masarykova proslava najprvo u Slomškovo dvorani pomoću drž. os. škole i Bratnoga društva u Križevcima u prisutnosti brojnoga članstva, omladine, vlasti, te predstavnika društava i općinstva. Svečani govor držao je brat Borko, koji je u prikazu podao lepu sliku velikog Slovena-Sokola. U pozdravu križevačkog župana br. Skuharla naročito je istaknut zajednički rad sviju nas za moćnu Jugoslaviju. Skromno smo se setili, ali zato toplo priključili pozdravima tatički Masaryku i našem Vladaru. Proletnji rad će nas još dignuti, pripravljam se za društveni nastup, koji će biti koncem maja i za Beograd. Zdravo! —ar.

MURSKO SOKOL. OKRUŽJE.

Kao u bivšem JSS, tako također i u novom Sokolu naš rad ne počiva. U tehničkom pogledu, što se tiče organizacije, kako je bilo prije, još nije uređeno, očekujemo pak, da će T. O. mariborske župe uspostaviti u najkraćem vremenu staro vodstvo. Zato je ali u prosvetnom pogledu rad. Nedavno je župski prosvetni odbor imenovao za okružnog prosvetara pisca ovih redaka, koje je 25. marta, u mesnoj školi u Ljutomeru pozvao sve društvene prosvetare Murškog sok. okružja na prvu redovitu odborsku sednicu, kojoj su učestvovali svi pro-

svetari osim Murske Sobote, koja unačtoč poziva nije poslala ni zamenika, niti se je opravdala, a što treba prekoriti!

Na sednici se je potanko utvrdilo rad prosvetara i nove organizacije preko okružnog prosvetara sa posebnim obzirom na upravno poslovanje župskog P. O. prema društvenim P. O. Uzela se je u pretres također prva župska okružnica P. O. i s njom sva pitanja, koja se odnose na minimalnu knjižnicu, sok. štampu, sok. omladine, mesečnih stat. iskaza i svesokolskog sleta u Beogradu. Posebno se je točno razdelio prosvetni rad u pojedine grane, ističući prvenstveno sokolski uzgoj članstva i tome još rad na narodnom prosvetovanju. Striktno su pak dane upute glede dramatskog rada u Sokolu, koji mora biti u vezi s tim prosvetnim programom, nikako pak izvan njega, kako se je to do sada vršilo. Utančenjem datuma za II. sednicu, koja će se održati 4. maja o. g. u 8 sati u Sokolskom domu u Ljutomeru, bila je I. ova sednica zaključena.

Zdravo!

—ar.

SOKOLSKO DRUŠTVO BELTINCI.

Dne 4. marta o. g. priredilo je društvo veoma uspešnu zabavu, od koje je polovina čistog dobitka dodeljena sletskom fondu.

9. marta priredjena je proslava T. G. Masaryka. Osim propisanog programa nastupilo je osmero dece u plesnom nastupu »Mladi vojak«. Dece su bila iz toga pogosćena.

Trojica članova našega društva učestvovali su 8. dnevnom vežbačkom tečaju u Murskoj Soboti. Ustanovljen je i društveni prednjački zbor. Vodstvo pojedinih odeli predalo se je pomoćnicima. Svi odeli (5) vežbaju 2 do 3 puta sedmično.

Pečetkom maja nadamo se prirediti akademiju, čiji čisti dobitak biće namenjen sletskoj blagajni.

Preporučamo braći i sestrama, koji posećuju Zagreb, restauraciju »Varošku Pivnicu« i »Kavanu Medulić«. Čitajte naš oglas.

ŽUPA NOVI SAD

STANJE I RAD ŽUPE.

Ova župa broji sada 33 društva sa 3512 članova; 1124 naraštaja i 1553 dece; sveukupno 6189 pripadnika.

Broj vežbača raznih kategorija ovaj je: članova 816; članica 239; muškog naraštaja 810; ženskog naraštaja 314; muške dece 854; ženske dece 699; ukupno 3732.

Tehnički rad župe kreće se sada u glavnom oko spremanja za župski i svesokolski slet, na kojima će društva župe sa znatnim brojem učesnika uzeti učesća.

Župski slet održaće se 24. i 25. maja o. g. u Novom Sadu, za koji se isto kao i za svesokolski slet u Beogradu, već sada čine pripreme.

Na ovim sletovima vežbaće ovaj broj vežbača i vežbačica i to: članova 510; članica 182; muškog naraštaja 356; ženskog naraštaja 190; dece 280; osim toga odredi vojske i mornarice kao i daci ovdašnjih gimnazija, pa se prema tome računa, da će biti svih vežbača na župskom sletu oko 2800, koji je broj dosada najveći.

Sa uvežbanjem svih propisanih vežaba otpočelo se već ranije, jedino se sada imaju ispraviti samo greške. Radi toga će načelnost župe 30. marta o. g. prirediti u Novom Sadu jednodnevni tečaj, na kojem će određeni savezni prednjak sve vežbe pregledati i ispraviti eventualne pogreške. Na ovaj tečaj pozvani su svi načelnici i načelnice društava da tako sve vežbe tačno nauče.

Uprava sokolske župe novosadske čini sve što je potrebno, da uspeh župskog sleta bude potpun; ali ovaj uspeh ne zavisi samo od župe već u glavnom od društava župe, koja treba marljivo da rade i da se potpuno sprema za ovaj slet i na isti dođu sa dobro izvežbanim i disciplinovanim vežbačima.

SOKOLSKO DRUŠTVO SUBOTICA.

Prvo sokolsko radio-veće.

Na inicijativu beogradske radio-stanice i zauzimanjem starešine subotičkog Sokola brata Koste Petrovića, Sokoli iz Subotice organizovali su i dali prvo radio-veće u Jugoslaviji. Veće je bilo bez ikakvih umetničkih pretenzija i imalo je za cilj da zabavi, onako, prostosrdačno — sokolski, kako slušaoce u sali, tako i one na radio aparatima.

Veće je imalo za zadatak da da radio slušaocima vokalne i instrumentalne tvorevine stare slovenske Vojvodine. Izbor pesama je vršio brat Nenad Rojić, savršeni poznavac istih, koji je sa svojim gospodom najviše interpretirao iste sa vrlo mnogo ljubavi, razumevanja, srdačnosti i draži.

* Ovo veće bilo je prenašano kao ko od Beograda, tako i Zagreba i Ljubljane.

KOLINSKA IKORIJA

je jako priljubljen pridatek za kavo!

Pre početka umetničkog dela programa, brat starešina pozdravio je slušaoce sledećim govorom:

Sestre i braćo!

Vi, koji ste se skupili na naše sokolsko radio-veče u Subotici, kao i svi vi, koji ste u duhu s nama preko radio stanica Beograd, Zagreb i Ljubljana, izrazimo zajednički našu veliku odanost prvom Sokolu kraljevine Jugoslavije, našem uzvišenom bratu kralju Aleksandru I.

Istovremeno podajmo izraz prave i iskrene bratske ljubavi starešini jugoslovenskog Sokolstva, prestolonasledniku Petru, pa kliknimo trostruki gromki sokolski pozdrav

Zdravo!

Sestre i braćo! Često se čuje mišljenje, da je Sokolstvo u našoj nacionalnoj državi u mnogome izgubilo od značenja, koje je imalo pre svetskog rata. Neobavešteni misle i danas, da je Sokolstvo samo gimnastička ili omladinska organizacija. Veoma je često slučaj da tako sude i oni, koji bi bili dužni upoznati se sa suštinom Tyrševе sokolske ideje.

Svakom prilikom, pa i ovom, mi želimo one, koje tako sude izvesti iz zablude, a neobaveštene da obavestimo. Svaki Jugosloven treba da zna, da je Sokolstvo rasni slovenski pokret, koji teži za usavršavanjem nas Slovena, kako bi mogli zauzeti na svetskoj pozornici mesto koje nam pripada i po broju i po sposobnosti. Naš program jugoslovenskih Sokola, dao bi se zbiti u tri reči: Jugosloven, Sloven, Čovek.

Pitajmo se: Zar može biti uzvišenijeg programa? Odgovor je prost za svakog misaonog čoveka. Ne samo da Sokolstvo ima puno pravo na svoj opstanak, već bi se ono moralo svogriti kada nebi postojalo kao neophodna potreba istorijskog doba kojega mi proživljujemo.

Dok ovo govorim obuzimlje me uzvišeno čuvstvo — gledajući u oči naša sestra i braće svetu vatru zanos. Od ovog je čuvstva još mnogo veće ono, koje se u mene uleva pri pomisli, da za naše sokolske ideale jednako kucaju sva sokolska srca Jugoslavije i celog Slovenstva, koja puste radia slušaju ove reči. Naši nam ideali govore da Sokolstvo hoće i mora pobediti.

Sestre i braćo!

U našem radu mi ne poznajemo ni omdora ni kompromisa. Naša je lozinka: Napred! od pobeđe do pobeđe!

Jedna od ovakvih pobeđe, ujedno i slavlje mora da bude naš jugoslovenski svesokolski slet u Beogradu, o Vidovdanu.

Zato sada, kada otvaram ovo sokolsko radio-veče, kličem svima: Do viđenja na Vidovdan u Beogradu, Zdravo!

Posle govora starešine zbor Sokola otpočeo je unisono »Poletni Sokole«. Posle toga je sokolski tamburaški zbor odsvirao dve — tri tačke, kojima je dokazao da se može meriti i sa najboljim profesionalcima.

Najveseliju notu u veče uneo je brat C. Tadirov, koji je svojim pripovedanjem bačvanskih zgoda i nezgoda izazvao buru smeha. On je isto tako zvono umeo da ispeva i nekoliko bačvanskih šalajki praćen za klaviirom od sebi dostojnog partnera, brata Dr. Đurišića.

Brat Ristić je svojim jakim orgonom merakanski otpočeo svoju omiljenu: »Časti Reč...« praćen skladno sokolskim tamburaškim zborom.

Braća Terzini pokazali su mnogo muzikalnosti i topline interpretirajući naše rejtanske pesme.

Najzad Arkadije i Doka kao i gajdaš Stevanović dali su jedinstvenu virtuoznost na svojim instrumentima, prvi na harmonici i potonji na gajdama.

Subotički Sokoli mogu biti zadovoljni ovim večerom, a dobili su i sa mnogih strana lepe pohvale, što su svojim programom priuštili nekoliko ugodnih časaka, pokazavši kroz pesmu i svirku svoju pitomu dušu baš kao bačvanska ravnica.

ŽUPA OSIJEK

SOKOLSKO DRUŠTVO VINKOVCI.

Društvo je dobilo upravu tek 27. februara o. g., u koju su imenovani: za starešinu Dr. Šumanovac, za prosvetara Dr. Poljungan, za načelnika B. Spornjak, za načelnicu M. Stražnicki. Na prvoj sednici odbor se konstituisao ovako: tajnik B. Neuhold, blagajnik K. Perić, gospodar E. Draganić, J. Lesar statističar, M. Marković knjižničar, I. Derner proć. socijalnog odseka, Dj. Jakovljević proć. konjnice, J. Bosnić proć. željez. odseka, St. Gašić ref. za vojsku, A. Stražnicki proć. zab. odseka, Dr. Georgević proć. lekarskog odseka, B. Peterneć proć. fanfare, Z. Dekanović zapisničar, B. Neuhold proć. diletanske sekcije.

7. marta o. g. prisustvovao je ceo upravni odbor na slavi ovd. 17. peš. puka.

8. marta izdan je proglas nove uprave na građanstvo.

9. marta reorganizovan je prednjački zbor, koji broji 25 članova(ca).

9. marta priredena je sveć. akademija u počast T. G. Masaryka, pre podne u 11 sati u sali Hrv. Doma. Citav grad imao je svečan izgled, sve su kuće bile okićene zastavama, a Sokoli sa fanfarom na čelu pošli su sa građanima u velikoj povorci do Hrv. Doma. Program je izveden ovako: Jugoslovenska in. čehoslovačka himna — društ. fanfara. Velika sala Hrv. Doma bila je dupkom puna oko 1200 lica. Brat starešina Dr. Šumanovac pozdravio je prisutne i predao reč prosvetaru Dr. Poljunganu, koji je vrlo iscrpno predavao o svečaru G. Masaryku, te svestrano prikazao njegov rad kao naučnika, literata, političara, Sokola Slovena, prijatelja našega naroda i celog čovečanstva. Nakon predavanja otpočeo je Hrv. pev. društvo »Relković« češke pesme, koje su se publici vrlo svideli. Pevačko društvo »Vila« otpočelo je Mokranjevu rukovet. Akademiju je završila društvena fanfara sa »Hej trubaču...« i »Oj Sloveni«.

Od 11. marta do 6. aprila održan je I. društveni prednjački tečaj, na kojem su bili predavači ovi predmeti: Sokolski sistem (predavač B. Spornjak), metodika (Č. Popović), praktično vežbanje, vodstvo vrste i čuvanje (B. Spornjak), sokolska misao (Dr. Poljungan), istorija Sokolstva (B. Spornjak), organizacija, uprava administracija (B. Neuhold), upravljanje sa spravama i oprema vežbašta (Č. Popović), anat. fiziologija, hig. I. pomoć (Dr. Georgević). Ukupno je održano 44 časa. Na početku tečaja bilo je polaznika 30, istupilo 6, s uspehom završilo 24.

12. i 13. aprila održan je društveni prednjački ispit. Komisiju su činjavali: predsednik Fran Lhotsky, župski načelnik, članovi B. Spornjak,

društ. načelnik, B. Neuhold, tajnik, Dr. Poljungan, prosvetar, Gr. Georgević, lekar i Č. Popović, zam. načelnika. Ispit je izvršen tačno prema prslavniku za prednjačke ispite. Od prijavljenih 20 kandidata svi su položili i to: s odličnim uspehom sestra Milica Stražnicki, kao sposobni braća: Veljko Stražnicki, Mladen Stražnicki, Marin Bučkalović, Antun Gertner, Vladimir Kuskunović, Josip Pečner, Branko Protić, Dorde Vekić; sestre: Katica Kroh, Jelka Kroh, Mara Bogner, Olga Horniček, Katica Pjevač i Nada Bjelić, te braća naraštajci: Branko Poljungan, Stevo Bogdanović, Herman Jeger, Tomislav Maretić i Franju Vučević.

Društveni budžet iznaša: prihodi 73.689 Din, a rashodi 72.588 Din.

2. marta o. g. održano je društveno selo — Lužičko-srpsko veče u restauraciji »Sinennfeld«. Zgodan kratk program sastojao se iz koncertnih takaka fanfare, predavanja, deklamacija, te prostih vežaba ženske i muške dece. Fanfara je odsvirala svoje tačke skladno i dobro. Brat načelnik Bogdan Spornjak održao je vrlo informativno i lepo obrađeno predavanje o lužičko-srpskom Sokolstvu, u kom je prikazao desetgodišnji rad ove najmlađe sokolske grane velikog i čvrstog stabla Slovenskog Sokolstva. Muška i ženska deca deklamovala us sokolske pesme vrlo milo i drago. Potom su sledile vežbe brata načelnika za mušku decu, koje su odvežbali mališani oštro i složno, a ženska deca izvela se svoje lepe vežbe precizno i graciozno. Nakon programa razvio se ples uz tombolu i drugu zabavu.

Današnje je brojno stanje društva: članova i članica 430 (na početku 1930. g. samo 270). Od toga članova vežbača 72, članica 16. Osim toga ima m. naraštaja 123, ž. naraštaja 110, m. dece 104, ž. dece 112, ukupno vežbačica(ica) 537, a svih pripadnika 879. Časovi vežbanja održavaju se u dvema Sokolanama (gombanama) i na letnjem vežbaštu, u 14 grupa.

SOKOLSKO DRUŠTVO NIJEMCI.

Pre mesec dana osnovano je u Nijemcima Sokolsko društvo.

Po konstituisanju uprave pristupilo se aktivnom radu i u ovom pravcu rad se nastavlja.

Prema dosadašnjem uspehu nadati se da će se sokolska ideja u ovom kraju popularizirati nastojanjem upravnog odbora.

Jedina je poteškoća, što u Nijemcima ne postoji nikakova preklada na prostorija u koju bi se društvo smestilo, ali se nastoji paralelno sa ostalim ovdašnjim društvima, da se sagradi jedan zajednički društveni dom.

ŽUPA SUŠAK-RIJEKA

SOKOLSKO DRUŠTVO BAKAR.

Dne 12. o. m. davalo je društvo zabavu za svoj mladak, koja je imala dobar moralan i materijalan uspeh. Program se je sastojao iz deklamacija koje su pojedinci zvučnim glasom i dobrom gestikulacijom lepo izveli. Žive slike također su bile vrlo lepo izvedene. Zatim su deca sa vanrednim, skoro neočekivanim uspehom izvela veseli dečji komad u 5 činova »Rantanplan«, koji je publika posmatrala sa velikim zanimanjem i odobravanjem. Interesantno je bilo pogledati rumena lišća dečjegledalaca, kako živo prate svaku reč i pokret kojeg malog glumca na pozornici, bilo Harry Pielu, bilo Pata, Patachona ili Chaplina. Ovaj je komad napisao naš vrli sugrađanin Drago Gervais, sudija, i protkao sa mnogo dečjeg humora i mašte, te mu se mora izreći potpuno priznanje, što nije izlazi truda, da lično izvežba ove mališane.

Uopće bi trebalo što više propagirati naše zabave u krilu Sokolstva, davati dečjem mladiku što više prilike, da se javnost upoznata sa njegovim radom. Ovim se jača kod polaznika samostvest, poštivnost i volja za rad. Zdravo! V. B.

SOKOLSKO DRUŠTVO BRIBIR.

Sokolsko društvo Brbir u Vinodolu već kod svog osnutka moglo se je pohvaliti time, da su u sokolske redove pohlili bez razlike svi naši ljudi. Imade tu starijih i mladih članova, tu je na okupu sva mesna inteligencija. Svi ti ljudi puni su volje za rad. Milina je pogledati one najmanje, koji sa svojim učiteljem ili učiteljicom jačaju — na zelenoj tratinici — svoje mišice i svoj duh. Udišući svež zrak, oni veselo trče posle vežbe svojim kućama i suha palenta im je iza vežbe tako slatka. Diviti se je našim mladima, koji su do sada imali jedinu zabavu da sede i uživaju alkohola pića u zadimljenim gostionicama, iste zamenili sa

prostranom i zdravom Sokolanom, gde na spravama jačaju telo. Pre su ti mladici izgledali kao deca, danas su se oni vežbanjem nekuda stegnuli, raširili — ojačali. Takav samo čovek može da odoli nevremenu, takvog se ne prima prehlada ni bolest. Svaki naš Sokol odlikuje sa lepim telom. Iza vežbe ne naručuje se više alkohol, jer zdravo telo ne trpi otrova. Naši mladici nisu zadovoljni samo telovežbom, oni traže i duševne hrane, pa sami izabiru, sami pripisuju razne uloge, dolaze na probe takmičeni se tko će bolje da ju izvede. Imadu interesa za sve što je lepo, zato i starešinstvo vodi o tome računa, a teško je sve najednput. Kako imade članova koji bi hteli da gaje i glazbu, koje je osobito potrebna kod akademija i zabava, starešinstvo se je bilo obratilo na susedno sokolsko društvo na Sušaku sa zamolbom, da mu se posudi ili javi gde bi se mogla posuditi glazbala za fanfaru. Bratsko Sokolsko društvo bilo je toliko velikodušno, da nam nije pozajmilo, već podarilo potpunu fanfaru. Mi smo nadav se zahvalni bratskom društvu na ovom lepom darom, pa vidimo da samo s ovakom širokogrudnošću možemo mi Sokoli ma gde se nalazili pokazati lep uspeh. Tako se radi!

Dragan Srića, zam. staroste.

SOKOLSKO DRUŠTVO KRASICA.

Mestno sokolsko društvo održalo je u nedelju, dne 9. o. m. pre podne lepo uspešno proslavu 80-godišnjice života čehoslovačkog predsednika republike T. G. Masaryka. Na toj proslavi su prisustvovale sve mestne institucije i korporacije, kao i pučanstvo bez razlike staleža.

Na sredini pozornice bila je postavljena velika slika dr. T. G. Masaryka, okićena zelenim i svežim vencem te zastavama našim i čehoslovačkim. Povrh glave slike bio je postavljen lepi buket cveća.

Starešina, brat Marijan Randić

po vsem svetu nosijo leto za letom dobre Palma-podpetnike.

Ljudje današnjih dni ne hodijo več na usnjenih podpetnikih. Preudarni in napredni hodijo po elastičnih, dobrodejnih Palma-podpetnikih.

Palma so za vsakega pešca dobrot, trajajo dalje kakor najboljša usnje in so danes poceni tako, da si jih lahko kupi vsakdo, reven ali bogat.

Kar smatrajo milijoni ljudi po vsem svetu za dobro in praktično, to poizkusite tudi vi. Se danes naj vam Vaš čevljar nabije dobre Palma-podpetnike, iz preudarnosti in varčnosti! Za nasvet boste hvaležni.

PALMA

otvorio je proslavu, pozdravivši sve prisutne i pozivajući ih da da pomno saslušaju reči, koje će predavači u svojim govorima izneti. Zatim brat Vinko Bujan (učitelj) započeo je svoje predavanje o Masaryku. Predavač je u svome iscrpnom govoru prikazao celokupni rad velikoga Čeha, velikoga čoveka, okrunjen uspesima i ljubavlju za svoj narod. Precizno je opisana njegova mladost i rad za oslobođenje. Kliknuvši Masaryku, završio je predavač svoj lepi govor, koji je od slušača bio primljen s osobitim zadovoljstvom izraženim u oduševljenom klicanju, odobravanju i pleskanju.

Pošto su deca zapevala češku himnu »Gde domov muje«, brat A. Margitić spomine u kratkom govoru prijateljstvo, koje vlada među našim i čehoslovačkim narodom. Ističe jednodušnost, bratstvo, jednih i drugih prilikom sveslovenskoga sokolskog sleta u Pragu. Čehoslovački je narod inkarnacija svoga »tatice«, a Masaryk inkarnacija svojega naroda — čehoslovačkog naroda. Iza tih reči, a pošto je

pozdravio vođu Čehoslovačka recitira brat A. Margitić u beogradskoj Politici izišlu pesmu »Tomašu Masaryku« uz buran aplauz.

Napomenuti je, da je za vreme jednog i drugog govora vladao zameran mir, te da su svi slušači nastojali da što više čuju i što više zapamte istoriju tog velikog panslaviste.

Deca, a pored njih svi u dvorani zapevaše nato našu državnu himnu kao i »Oj Slaveni«. Vlastiti zbor zaigrao je sokolsku koračnicu i deca se opet pojavile, stupajući oštro od najmanjeg do najvećeg — svi veseli da će sada pokazati što su naučili, što su ovo poslednje vreme radili. Postrojili su se u redove i započeli. Buran aplauz, što su ga deca izvojevala uneo je među goste i domaće topao osećaj zadovoljstva. Svatko se osećao kao kod kuće i bio veselo rad ove nestašne dece. Isti utisak na prisutne učinile i ženska deca u svojoj andeoskoj belini.

Nakon tih vežbi proslava se završila. Istaknuti se mora, da je proslava odlično uspeła. A. M.

ŽUPA ZAGREB

SOKOLSKO DRUŠTVO NOVA GRADIŠKA.

Novoimenovana uprava Sokolskog društva Nova Gradiška, razvila je živu akciju na širenju sokolske misli među seljaštvom, po obližnjim selima. Prvi stvarni uspeh ovoga rada je osnutak Sokolske čete u Medarima. U nedelju 30. marta održan je u Medarima sastanak, na kojem su br. Stjepan Gruber starešina, Dušan Novaković, prosvetar i br. Staniša Glušić, Vodržali tople govore o važnosti i zadacima Sokolstva, te ujedno dali iscrpne upute za rad.

Četa ima sve uslove za život i napredak. Vežbe se održavaju u prostranoj sali »Narodnog Doma«, u tom žarištu i selu svake prosvetne akcije u ovom naprednom selu. Prosvetno sokolski rad vodi odličan prosvetni radnik ovoga kraja, tamošnji učitelj, br. Antonije Tica, a tehnički članovi prednjačkog zbora, dok se iz njihove sredine ne odgoji dobar i spreman prednjač. Braća iz Medara se marljivo spremaju za svesokolski slet u Beogradu.

Dne 7. aprila o. g. održan je u Okučanima sastanak u cilju osnivanja Sokolskog društva. Na ovaj sastanak je pozvan starešina br. Stjepan Gruber, koji je sa uglednim građanima Okučana i bivšim Sokolima raspravio sva pitanja, koja su u vezi s osnivanjem, odnosno ponovnim pokretanjem u život već zamrlog Sokolskog društva. Situacija je takova, da ima mnogo izgleda, da će novom Sokolskom društvu pristupiti i jedni i drugi bivši Sokoli, jer su Okučani nekada imali i jugoslovenski i hrvatski Sokolsko društvo. Odlučeno je, da se predhodno izda proglas na narod i poziv na upis u Soko. Čim to bude izvršeno, održaće se konstituirajuća skupština i otpočetki radom, budući da se ovaj imaju sve potrebne uslove.

Ove nedelje održaće se sastanak u Mašićima, radi osnivanja Sokolske čete, a u izgledu je, da će u Kapeli doći do osnutka Sokolskog društva, u kojoj je stvari naše društvo već primilo obavest i poziv.

Sokolstvo polako prodiru u ova dašnja sela. Selaci počimaju da shvataju duboki smisao i veliku važnost Sokolstva, interes za Sokolstvo postepeno raste, što se vidi i po tom, da našem društvu stalno stižu dopisi

iz sela radi informacija u svrhu osnivanja Sokolskih četa.

Zato je Sokolsko društvo ovih dana izdalo proglas na narod, pozivajući ga, bez razlike na veru i društveni položaj, da stupa u sokolske redove, kako bismo na svesokolskom sletu u Beogradu pred celim svetom manifestovali svoju jugoslovensku solidarnost.

Proglas je u mnogo primeraka razsturen u gradu kao i u okolici. D. N.

PRIOLOG FONDU DRA. LAVA MAZZURE.

Sokolska župa Zagreb primila je od Sokolskog društva Drvar 100 dinara u fond Dr. Lava Mazzure, kao vidni znak društvenog saučesća. Ova lepa gesta služila primerom i imućnijim društvima.

PLAKATE
V ABILA
DIPLOME
POSETNIČKE
PISEMSKI
PAPIR S FIRMO

V VSAKI VELIKOSTI
OBLIKI IN MNOŽINI
IZVRŠUJE TOČNO, SOLIDNO
IN ELEGANTNO V ENOBARNEM ALI
VEČBARNEM TISKU IN SE
PRIPOROČA VSEMSOKOLSKIM
DRUŠTVOM IN POEDINCEM

UČITELJSKA
TISKARNA
V LJUBLJANI

P. M. Petrović / Sušak, Strossmayerova 8

TRGOVINA PORCELANA I STAKLA

SLIKA STAREŠINE SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE NJ. VIS.

PRESTOLONASLJEDNIKA PETRAodobrena od Nj. Vel. Kralja Aleksandra I. 2. marta 1930. god. br. 1554.
U svima veličinama i raznim izradama dobije se uz cijenu počam od 50 Din
kod

Umjetno nakladnog zavoda „RUBENS“ Zagreb, Vlačka 53

Slike ■■■■ **Okvirjenje slik** ■■■■ **Slike**Najnoviji vzorci okvirjev! Velika izbira!
Knjigovoznica izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela.**MATKO POGAČNIK** — LJUBLJANA, Sv. Florijana ulica 12
SOLIDNO DELO! ZMERNE CENE!**lv. Brunčič & Fr. Rebernik**pleskarja in ličarja
se topla priporočata vsem
cenj. naročnikom. — Delo
solidno! — Cene zmerne!

Ljubljana, Kotnikova ulica

Priporočila se najstarejša
slovenska plesarska, ličar-
ska, sobo- in črtničarska
delavnica**IVAN BRICELJ**LJUBLJANA, Dunajska cesta 16
Strokovna izvršitev telovadnega
orodja. Delo solidno, cene zmerne**ŠTAMPILJE
PEČATNJI
ETIKETE ITD.**Solidno, tačno, jeftino kod
SITAR & SVETEK
Ljubljana, Sv. Petrac 18**Mestna hranilnica ljubljanska**Ustanovljena l. 1889. / Gradska štedionica
TELEFON ŠTEV. 2016 * POŠTNI ČEK 10.533

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 425 milijonov dinarjev.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun in sicer
proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge
proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje možno obrest.
Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot
kjerkoli drugod, ker jamci zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja
se mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi
tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni
in občine občinski denar. — Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje
prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

Prodaja tehničnih proizvodov • društvo s o. j.

**HAMAG
LJUBLJANA****KNAFLJEVA ULICA BR. 4**Geodetski instrumenti i pomagala
sviju vrsti.**Restavracija „VAROŠKA PIVNICA“
ZAGREB, GAJEVA ULICA 9**Poznana stara zagrebačka gostilna v sredini mesta.
Domača kuhinja, prvovredna vina in najbolje pivo.
Na raznu pečeni janjčki, prasički, race itd.
Veliki letni senčnati vrt.
Vsako soboto in nedeljo koncert vojaške glasbe.Shajališče Sokola!
Cene zmerne!

Lastnik: Ciril Tratnik

TRGOVAČKA TISKARA

**G. KRALJETA
SUŠAK**STROSSMAYEROVA
ULICA BR. 7UTEMELJENA
GODINE 1890izvaja svakovrsne tiskarske
radnje brzo, čisto i jeftino.
BRZOJAVI:
KRALJETA
SUŠAK**DEŽNIKE IN SOLNČNIKE**

v največji izbiri priporočila po nizkih cenah

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, MESTNI TRG 13

Fotograf. atelier „VIKTOR“LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA 4
(nasproti Narodni tiskarni)izvršuje moderne portrete, povečave in reprodukcije po
vsaki sliki, skupine, slike za legitimacije itd.
Prvovredno delo. — Zmerne cene.**Specialna mehanična delavnica**za popravila pisarniških strojev, re-
gistriranih blagajn, foto, gramofonov
in nalivnih peres. — Priporočila se**LUD. BARAGA** — LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 6

Telefon 29-80 Telefon 29-80

Mesne konzerve in mesne izdelke

najfinejše kakovosti dobavlja vsako količino

F. SlamičTvornica mesnih izdelkov
in konzerv / Za izlete in po-
tovanja najprikladnejši provijant
Za sokolska društva tvorniške
cene / Brzjaviti: Slamič Ljubljana
Telefon: 29-73 / Cene ugodne!LJUBLJANA
Gospodarska c. 6

INDUSTRIJA SOKOLSKIH POTREPŠTINA

BRANKO PALČIČ**CENTRALA ZAGREB**
ULICA KRALJICE Marije 6Dobavljač Saveza Sokola Kraljevine
JugoslavijeBrzjavni naslov: Trikotaja Zagreb
Telefon br. 26-77

FILIJALA BEOGRAD

Balkanska 28, Hotel Prag

Izvajam vse vrste sokol-
skih potrebštin za
javni i izletni nastup čla-
nova, članica i djece tačno
po propisu SKJ. Nadalje
preporučam se braci za
izdajo najmodernijih ci-
vilnih odjele, koja po
najnovijem kroju izrađuje-
m u vlastitoj radionici.**A. Golob & Comp., Ljubljana**

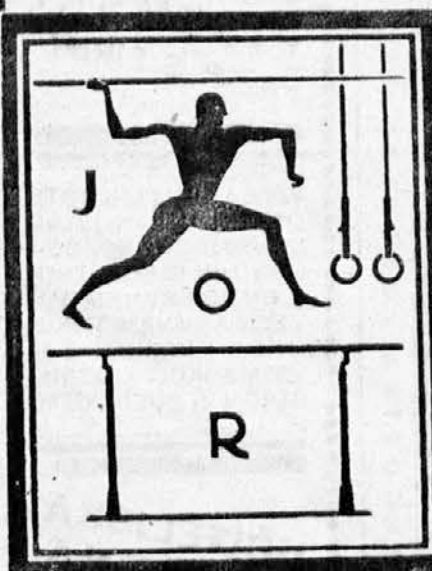
Puharjeva ulica

Izdelovanje emailiranih peči. Prezidava Lucovih peči,
strokovnjaška izvršba. — Splošno kleparstvo.

Zaloga šamotne opeke! Konkurenčne cene!

Oglašujte u Sok. Glasniku!

Priporočila se tvornica telovadnega in sportnega orodja

J. Oražem, Ribnica**Dolenjsko**
Osnovana
leta 1881.Oprema
telovadnic za
društva in šole —
letna telovadi-
šča. — Elegantly,
solidno orodje.
— Nizke cene!Cenik
in proračun
franko.**ELITE****LJUBLJANA**vodeča konfekcijska trgovina za
dame, gospode in otroke / Prvo-
vrstni salon za dela po meri

Prešernova ulica 7-9

„Kavarna Medulić“, Zagreb, Ilica 59Elegantna in najmodernije urejena kavarna.
Vsi domači in inostranski časopisi.
Iz kavarne vozi lift v prvo nadstropje, kjer se nahaja
največja **BILJAR DVORANA** z 8 biljara in sepa-
rirane igralnice.
Odpri vina in pivo na čaše.

Shajališče Sokola!

Lastnik: Ciril Tratnik

R. I. Vrignani-Stojanović**Sušak**

Ugao Strossmayerove i Draškovićeve

Prodaja šivačih strojeva, narodnih, sokolskih,
sportskih, uspomenskih, porculanskih, staklenih
i svih kuhinjskih bazarskih predmeta. / Prodaje
takodjer i rabljene šivače strojeve uz niske cijeneje najmodernije urejena in izvršuje vsa
tiskarska dela od najpreprostejšega
do najmodernijšega / Tiska šolske, mla-
dinske, leposlovne in znanstvene knjige/
ilustrirane knjige v enobarvnem ali več-
barvnem tisku / Brošure in knjige v malih
in največjih nakladah / Časopise, revije
in mladinske liste / Okusna oprema ilu-
striranih katalogov, plakatov, cenikov in
reklamnih listov / Lastna tvornica šolskih
zvezkov / Šolski zvezki za osnov., mešč.,
sred. šole / Risanke, dnevniki, beležnice/
Notni papir / Zvezki za okroglo pisavo**Posojilnica v Mariboru**

Ustanovljena leta 1882. • r. z. z o. p. • Telefon šte. 108

Narodni domSprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje
z dnevno razpolago po 5 %, proti odpovedi na 3 mesece po 7 %.
Daje posojila proti vknjižbi po 8 %, na menice po 9 %. Stanje hranilnih
vlog nad Din 80.000.000.—, rezervnih zakladov nad Din 5.000.000.—.**MEDIĆ-ZANKL**

TVORNICE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV, D. Z. O. Z.

CENTRALA V LJUBLJANI — LASTNIK FRANJO MEDIĆ

TVORNICE: LJUBLJANA-MEDVODE

PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA MARIBOR — NOVI SAD

LASTNI DOMAČI PROIZVODI:

Laneno olje, firnež, vse vrste lakov, emailno-lakastih in oljnatih barv. Kemično
čiste in kemično olesane kakor tudi navadne prstene barve vseh vrst in
barvnih tonov, čopičev, staklarskega kleja itd. znamke „MERAKL“
za obrt, trgovino in industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo.

CENE UMERJENE. ★ TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA.

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM

opisuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokol-
ske organizacije u zemlji sa svim potrebštinama, koje
su potrebne za izvajanje programa i za postignuće
ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspacava tiskalice,
knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i
propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke,
legitimacije i muzikalije.

Komisijska prodaja odora sviju kategorija.

NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.831
Zahtevajte cenik!